Annus XIV – Vol. XIV 20 Aprilis 1922 Num. 8

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

SUMMARIUM

Acta Pii PP. XI: Litterae autographae, p. 217; Litterae Apostolicae, p. 221; Epistolae, p. 225.

Acta SS. Congregationum: *S. C. Consistorialis:* Passavien. Delimitationis finium, p. 228. - *S. C. Concilii:* Utinen. Dismembrationis paroeciarum, p. 229. - *S. C. de Propaganda Fide:* I. Provisiones, p. 234; II. Nominationes, p. 234. - *S. C. Rituum:* Romana seu Bergomen. Decretum super virtutibus ven. Teresiae E. Verzeri, p. 235.

Acta Tribunalium: *S. R. Rota:* I. De Manila. Legatorum piorum, p. 239; II. Imolen. Citatio edictalis, p. 255. - *Commissio praelatitia:* Romana. Citatio edictalis, p. 257.

Diarium Romanae Curiae: S. C. dei Riti: Congregazione Antipreparatoria. - Segreteria di Stato: Nomina. - Maggiordomato: Nomine. - Necrologio, pp. 258-264.

ROMAE

TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

MCMXXII

Directio: Palazzo della Cancelleria — Roma.
Administratio: Tipografia Poliglotta Vaticana. — Roma.

Pretium annuae subnotationis.
Pro Italia, Lib. 12. — Extra Italiam, *Frs.* 15.
Unius fasciculi, Lib. 2 —

« *Bis fere in mense* (Commentarium) *prodibit ac quotiescumque vel necessitas vel utilitas id postulare videbitur* » (Ex *Commentarii Officialis* ratione die 29 octobris 1908 edita).

INDEX HUIUS FASCICULI

(An. XIV, n. 8 - 20 Aprilis 1922)

ACTA PII PP. XI

Litterae Autographae

pag.

Con vivo piacere. - Ad R. P. D. Iosue Signori, archiepiscopum Genuensium: de internationali conventu ad pacis negotia tractanda Genuae coadunato. - *7 apr. 1922* 217

Versio gallica. 219

Litterae Apostolicae

I. *Quae rei sacrae.* - A vicariatu apostolico de Dar-es-Salam in Africa orientali duae separantur regiones ex quibus efformatur nova praefectura apostolica sub nomine de Iringa. - *3 martii 1922* 221

II. *Apostolatus officium.* - Novi efformantur vicariatus apostolici de Kansù orientali et de Kansù occidentali in Sinis, abolitis missione de Ili, vicariatu de Kansù septentrionali et praefectura de Kansù meridionali. - *8 martii 1922* 223

III. *Ex officio.* - Praefectura apostolica insularum Sundae minorum in Indiis Hollandicis erigitur in vicariatum apostolicum. - *12 martii 1922* 234

Epistolae

I. *Cum alia.* - Ad R. P. Iosephum Antonium a S. Ioanne in Persiceto, Fratrum Minorum Capuccinorum Ministrum generalem: de natali trecentesimo S. Fidelis a Sigmaringa, protomartyris Sacrae Congregationis de Propaganda Fide, propediem celebrando. - *7 martii 1922* 225

II. *Cum, divinae Providentiae.* - Ad R. P. D. Anselmum Rizzi, episcopum Adriensem, quintum ac vicesimum sacerdotii sui natalem acturum. - *4 aprilis 1922* . . . 236

ACTA SS. CONGREGATIONUM

S. CONGREGATIO CONSISTORIALIS

Passavien.-Ratisbonen. - Decretum de finium dioecesium commutatione. - *6 apr. 1922* 238

S. CONGREGATIO CONCILII

pag.

Utinen. - Dismembrationis paroeciarum. - *15 ianuarii 1922* 239

S. CONGREGATIO DE PROPAGANDA FIDE

I. Provisiones vicariatuum apostolicorum. . 234

II. Nominationes 234

S. CONGREGATIO RITUUM

Romana seu Bergomen. - Decretum super virtutibus ven. Servae Dei Teresiae Eustochio Verzeri, fundatricis Filiarum Sacri Cordis Iesu. - *2 aprilis 1922* 235

ACTA TRIBUNALIUM

S. ROMANA ROTA

I. *De Manila.* - Legatorum piorum. - *16 augusti 1922* 239

II. Citatio edictalis: *Imolensis.* - Nullitatis matrimonii (Mazzolani-Mancurti). - *4 aprilis 1920* 255

COMMISSIO PARTICULARIS

Citatio edictalis: *Romana.* - Nullitatis matrimonii (Dentice di Frasso-Wilde). - *31 martii 1922* 257

DIARIUM ROMANAE CURIAE

I. S. Congregazione dei Riti: *Congregazione Antipreparatoria* 259

II. Segreteria di Stato: *Nomina* 259

III. Maggiordomato di Sua Santità: *Nomine* . 259

IV. Necrologio 264

Annus XIV - Vol. XIV 20 Aprilis 1922 Num. 8

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA PII PP. XI

AD R. P. D. IOSUE SIGNORI, ARCHIEPISCOPUM GENUENSIUM: DE INTERNATIONALI CONVENTU AD PACIS NEGOTIA TRACTANDA GENUAE COADUNATO.

SS.MI DOMINI NOSTRI

LITTERAE AUTOGRAPHAE

Dal Vaticano, il 7 aprile 1922.

Venerabile Fratello,

Con vivo piacere abbiamo letto la lettera che Ella sì opportunamente ha diretto al suo popolo in occasione della Conferenza Internazionale, che per la prima volta in codesta gloriosa Città riunisce in pacifica discussione vincitori e vinti, ed alla quale si volgono le speranze generali dei popoli.

Rappresentanti del Dio « di pace e di amore » il quale con particolare provvidenza *respicit super egenum et pauperem*, e che con inscrutabile giudizio Ci chiamò così inopinatamente a raccogliere, con la successione al Supremo Pontificato, la missione di beneficenza e di pace del Nostro compianto Predecessore, Noi, come facciamo voti, così nutriamo fiducia che gli Inviati delle Potenze vogliano considerare le tristi condizioni nelle quali tutti i popoli si dibattono, con animo non soltanto sereno, ma anche disposto a qualche sacrifizio sull'altare del bene comune; il che sarebbe e la prima condizione per portarvi efficace rimedio e il primo passo verso quella pacificazione universale che tutti som-

mamente desiderano. Se anche nel fragore delle armi, come dice la bella divisa della Croce Rossa : *inter arma caritas*, deve regnare la carità cristiana, ciò deve essere maggiormente vero dopo che furon deposte le armi e firmati i trattati di pace ; tanto più che gli odii internazionali, triste retaggio della guerra, vergono a danno anche dei popoli vincitori e preparano per tutti un ben pauroso avvenire, non dovendosi dimenticare che la miglior garanzia di tranquillità non è una selva di baionette ma la mutua fiducia ed amicizia. Ed anche se dall'ambito della Conferenza vogliasi esclusa ogni discussione non solamente sui trattati precedentemente conclusi, ma anche sulle imposte riparazioni, ciò non sembra impedire ogni ulteriore scambio di idee che valga a facilitare ai vinti il sollecito adempimento dei loro impegni ; il che finalmente si risolverebbe anche a vantaggio dei vincitori.

Animati da questi sentimenti di eguale amore verso tutti i popoli che Ci inspira la missione affidataci dal Divin Redentore, Noi l'invito che Ella, Venerabile Fratello, fedele interprete del Nostro pensiero, dirigeva al suo popolo, lo estendiamo a tutti i fedeli, esortandoli ad unire le loro preghiere alle Nostre per il felice esito della Conferenza. La benedizione del Signore discenda sopra di essa; e dalle decisioni che con intelletto d'amore, come confidiamo, si prenderanno, rifulga sulla povera umanità quella tanto auspicata concordia che affratellando i popoli, li spinga nuovamente, dopo otto anni di dolori e di rovine, sul luminoso cammino del lavoro, del progresso e della civiltà ; e si avveri così l'ideale della Chiesa, la quale, come ben dice (*De moribus Ecclesiae Catholicae*, I, 30) S. Agostino : *cives civibus, gentes gentibus et prorsus homines, primorum parentum recordatione, non societate solum, sed quadam etiam fraternitate coniungit.*

Con questo fervido augurio impartiamo a Lei, Venerabile Fratello, al Clero e popolo della diletta Archidiocesi Genovese, l'Apostolica benedizione.

PIUS PP. XI

(*Traduction*).

Du Vatican, le 7 avril 1922.

Vénérable Frère,

C'est avec un bien vif plaisir que Nous avons lu la lettre que vous avez si opportunément adressée à votre peuple à l'occasion de la Conférence Internationale, qui, dans votre glorieuse ville, réunit pour la première fois en discussion pacifique vainqueurs et vaincus, et vers laquelle se tournent les espérances générales des peuples.

Représentant du Dieu « de paix et d'amour » qui de particulière providence *respicit super egenum et pauperem* et qui, par l'effet d'un jugement impénétrable, Nous a appelé si inopinément à recueillir, avec la succession au Suprême Pontificat, la mission de bienfaisance et de paix de Notre regretté Prédécesseur, Nous faisons des vœux, confiant qu'ils seront exaucés, pour que les délégués des Puissances veuillent bien considérer d'un esprit non seulement serein, mais encore tout disposé à quelques sacrifices sur l'autel du bien commun, la triste situation où se débattent tous les peuples. Ce serait à la fois la première condition pour y porter remède efficace et le premier pas vers cette pacification universelle dont tous ont le plus grand désir. Si dans le fracas même des armes, suivant la belle devise de la Croix Rouge *inter arma caritas*, doit régner la charité chrétienne, cela se doit vérifier davantage encore, une fois les armes déposées et les traités de paix signés; d'autant plus que les haines internationales, triste héritage de la guerre, tournent au désavantage des peuples vainqueurs eux-mêmes et préparent pour tous un bien redoutable avenir; car il ne faut pas oublier que la meilleure garantie de tranquillité n'est pas une forêt de baïonnettes, mais la confiance mutuelle et l'amitié. Et même en écartant, si l'on veut, de la Conférence toute discussion aussi bien sur les réparations imposées que sur les traités précédemment conclus, cela ne semble pas devoir empêcher tout échange ultérieur d'idées qui

tendrait à faciliter aux vaincus le prompt accomplissement de leurs engagements; ce qui finalement tournerait aussi bien à l'avantage des vainqueurs eux-mêmes.

Animé de ces sentiments d'égal amour de tous les peuples, que Nous inspire la mission à Nous confiée par le Divin Rédempteur, cette invitation que vous-même, Vénérable Frère, adressiez, exact interprète de Notre pensée, à votre peuple, Nous l'étendons à tous les fidèles, les exhortant à unir leurs prières aux Nôtres pour l'heureuse issue de la Conférence. Que la bénédiction du Seigneur descende sur elle et que des décisions qui y seront prises dans un esprit d'amour, comme Nous en avons la confiance, resplendisse sur la pauvre humanité cette concorde si désirée qui, unissant les peuples d'un lien de fraternité, soit de nature à les pousser de nouveau, après huit ans de douleurs et de ruines, sur le chemin lumineux du travail, du progrès et de la civilisation; et que se vérifie ainsi l'idéal de l'Eglise qui, suivant l'heureuse expression de Saint Augustin (*De moribus Ecclesiae Catholicae*, I, 30) : *cives civibus, gentes gentibus et prorsus homines, primorum parentum recordatione, non societate solum, sed quadam etiam fraternitate coniungit.*

En même temps que Nous exprimons ce vœu fervent, Nous vous accordons à vous, Vénérable Frère, ainsi qu'au Clergé et au peuple du bien-aimé archidiocèse de Gênes, la bénédiction apostolique.

PIUS PP. XI

LITTERAE APOSTOLICAE

I

A VICARIATU APOSTOLICO DE DAR-ES-SALAM IN AFRICA ORIENTALI DUAE SEPARANTUR REGIONES EX QUIBUS EFFORMATUR NOVA PRAEFECTURA APOSTOLICA SUB NOMINE DE IRINGA.

PIUS PP. XI

Ad futuram rei memoriam. — Quae rei sacrae procurationi melius gerendae conducant et catholico nomini aeternaeque fidelium saluti bene, prospere ac feliciter eveniant, ea ut mature praestemus, Nos admonet supremi apostolatus officium, quo divinitus in terris fungimur. Iamvero, cum vicariatus apostolicus de Dar-es-Salam in Africa orientali per expulsionem Missionariorum Congregationis O. S. B. a Sancta Ottilia, nationis Germanicae, orbatus propriis Pastoribus manserit, Nostraque idcirco indigeat ope, Nos, collatis consiliis cum VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalibus negotiis Propagandae Fidei praepositis, haec quae infrascripta sunt statuenda censuimus. Nimirum missionem eamdem curis adsignamus Fratrum Ordinis Minorum S. Francisci Asisiensis Capulatorum e provincia Helvetica; itemque, cum ab occidentali parte vicariatus enunciati, ut ibidem maiora fidei incrementa promoveantur, opportunum consilium visum sit nonnullas regiones dismembrare, Nos, Motu proprio atque ex certa scientia et matura deliberatione Nostris deque apostolicae Nostrae potestatis plenitudine, praesentium tenore, a dicto vicariatu de Dar-es-Salam duas regiones de Ugogo et Uhehe subtrahimus sive dismembramus, atque easdem duas regiones sic separatas, in praefecturam apostolicam sub nomine *de Iringa* erigimus, curis concredendam Sacerdotum Instituti Taurinensis B. M. V. a Consolata. Limites autem novae huius praefecturae de Iringa definiantur a linea, quae, a quodam puncto fluminis Ruaka prope stationem Vidunda incipiens, sequatur ad meridiem praecipitium altorum montium de Uchungwe ita ut promontoria adscribantur vicariatui de Dar-es-Salam usque ad medium inter fluvios Ruipa et Mgeta; unde, mediam tenens viam inter praedictos fluvios, perducat ad flumen Kilombaro, vulgo *Ulanga*, cuius insula magna addicatur dicto vicariatui; deinde sequatur cursum fluminis Kilombaro usque ad punctum quo, tangens flumen Pitu, nomen

sumit Ruhudje; tandem sequatur cursum eiusdem fluminis usque ad lacum Nyassa ex quo scaturigines habet.

Haec statuimus, decernentes praesentes Litteras Nostras firmas, validas et efficaces semper exstare ac permanere; suosque plenos atque integros effectus sortiri atque obtinere, illisque ad quos pertinent, sive pertinere poterunt, nunc et in posterum amplissime suffragari; sicque rite iudicandum esse ac definiendum, irritumque ex nunc et inane fieri, si quidquam secus super his, a quovis, auctoritate qualibet, scienter sive ignoranter attentari contigerit. Non obstantibus Apostolicis ordinationibus, aliisque speciali et individua mentione dignis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die III martii MCMXXII, Pontificatus Nostri anno primo.

P. CARD. GASPARRI, *a Secretis Status.*

II

NOVI EFFORMANTUR VICARIATUS APOSTOLICI DE KANSÙ ORIENTALI ET DE KANSÙ OCCIDENTALI IN SINIS, ABOLITIS MISSIONE DE ILI, VICARIATU DE KANSÙ SEPTENTRIONALI ET PRAEFECTURA DE KANSÙ MERIDIONALI.

PIUS PP. XI

Ad futuram rei memoriam. — Apostolatus officium commissum Nobis divinitus id postulat, ut in illis regionibus in quibus christiana res feliciter incrementa sumpserit, novas missiones erigere properemus, ut, aucto quidem Pastorum numero, totius Dominici gregis custodiae consultum sit. Iamvero Congregationis Immaculati Cordis B. M. V. de Scheut curis immensa territoria usque nunc concredita fuerunt in Sinis, quae comprehendunt regiones de Kansù, de Kukunoor et de Turkestan Sinensi, praeter alia quae vicariatus apostolicos de Mongolia constituunt. Acriter tam vasta in provincia Missionarii de Scheut in evangelizationem incubuerunt, plurimasque christianitates fundarunt, ita ut labor in dies creverit; nunc tamen, quamvis conspicuus numerus sacerdotum indigenarum in illis missionibus habeatur, impar Congregatio eadem de Scheut effecta est ad tam lata territoria administranda. Quare Nos, collatis consiliis cum VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalibus negotiis Propagandae Fidei praepositis, omnibusque rei momentis sedulo

studio perpensis, propositionibus dilecti filii hodierni Superioris generalis Congregationis Immaculati Cordis B. M. V. de Scheut ac concordi voto tum Ordinariorum locorum, tum venerabilis fratris Ioannis B. De Guébriant Archiepiscopi Marcianopolitani, qui Sinenses Missiones nuper visitavit, adnuendum esse censuimus: eaque quae infra scripta sunt edicimus idcirco atque statuimus. Nimirum, Motu proprio atque ex certa scientia et matura deliberatione Nostris deque apostolicae Nostrae potestatis plenitudine, praesentium vi, constituimus atque decernimus ut in civili regione de Kansù aliisque finitimis, sacris praelaudatae Congregationis operariis opem ferant duo alia Instituta: Societas nempe Verbi Divini de Steyl et Ordo Fratrum Minorum S. Francisci Asisiensis Capulatorum. Minorum Capulatorum curis tribuatur evangelizatio territorii de Wei-tchoan-tao et de King-yuen-tao quae constituent vicariatum apostolicum de *Kansù orientali;* Congregationis de Steyl curis concredantur Turkestan Sinensis, Ngan-su-tao, Kan-leang-tao, Sining-tao, Lanchan-tao, Kukunoor et territorium mongolicum de Alachan, quae regiones constituent vicariatum apostolicum de *Kansù occidentali.* Institutum autem Immaculati Cordis B. M. V. de Scheut evangelizare perget reliqua territoria de Ning-hia-tao, Ning-tiao-Leang, principatus mongolicos de Otok, Wuchen, Tjassak, Hang-king et colonias sinenses de ripa sinistra fluminis Flavi usque ad colonias de Wu-yuen-hien inclusive et insuper alia territoria vicariatus apostolicos de Mongolia constituentia. Istis tamen regionibus nova circumscriptio ecclesiastica per alias Apostolicas Litteras dabitur; interim vero antiqua Missio de Ili et vicariatus apostolicus de Kansù septentrionali necnon apostolica praefectura de Kansù meridionali abolita censeantur.

Haec constituimus, decernentes praesentes Litteras Nostras firmas, validas et efficaces semper exstare ac permanere; suosque plenos atque integros effectus sortiri atque obtinere, illisque ad quos pertinent, sive pertinere poterunt, nunc et in posterum amplissime suffragari; sicque rite iudicandum esse ac definiendum, irritumque ex nunc et inane fieri, si quidquam secus super his, a quovis, auctoritate qualibet, scienter sive ignoranter attentari contigerit. Non obstantibus Apostolicis ordinationibus, aliisque speciali et individua mentione dignis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die VIII martii MCMXXII, Pontificatus Nostri anno primo.

P. CARD. GASPARRI, *a Secretis Status*

III

PRAEFECTURA APOSTOLICA INSULARUM SUNDAE MINORUM IN INDIIS HOLLANDICIS ERIGITUR IN VICARIATUM APOSTOLICUM.

PIUS PP. XI

Ad futuram rei memoriam. — Ex officio supremi Apostolatus, quo, nullis quidem meritis Nostris, ad supremum Ecclesiae regimen divinitus vocati, fungimur, in omnes christiani orbis regiones, vel longo terrarum marisque spatio ab hoc catholici orbis centro disiunctas, oculos mentis Nostrae convertimus et quae sacrae rei procurationi melius gerendae, catholicoque nomini amplificando conducant, ea sollicito studio decernere maturamus. Iamvero, cum in praefectura apostolica Insularum Sundae Minorum plurimos religionis fructus res catholica protulerit, ita ut, stationum, ecclesiarum, fideliumque numero nec non evangelicorum operariorum copia, ecclesiastica administratio non parum ibidem progressa sit, opportunum visum est consilium praefecturam eamdem in apostolicum Vicariatum erigere. Quare, collatis consiliis cum VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalibus negotiis Propagandae Fidei praepositis, Motu proprio atque ex certa scientia et matura deliberatione Nostris, deque apostolicae Nostrae potestatis plenitudine, praesentium vi, praefecturam apostolicam Insularum Sundae Minorum, iisdem confiniis ac titulo servatis, in Vicariatum Apostolicum erigimus atque constituimus.

Haec statuimus, decernentes praesentes Litteras Nostras firmas, validas et efficaces semper exstare ac permanere; suosque plenos atque integros effectus sortiri atque obtinere, illisque ad quos spectant, sive spectare poterunt, nunc et in posterum amplissime suffragari, sicque rite iudicandum esse ac definiendum, irritumque ex nunc et inane fieri, si quidquam secus super his, a quovis, auctoritate qualibet, scienter sive ignoranter attentari contigerit. Non obstantibus Apostolicis ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die XII martii MCMXXII, Pontificatus Nostri anno primo.

P. CARD. GASPARRI, *a Secretis Status.*

EPISTOLAE

I

AD R. P. IOSEPHUM ANTONIUM A S. IOANNE IN PERSICETO, FRATRUM MINORUM CAPUCCINORUM MINISTRUM GENERALEM: DE NATALI TRECENTESIMO S. FIDELIS A SIGMARINGA, PROTOMARTYRIS S. C. DE PROPAGANDA FIDE, PROPEDIEM CELEBRANDO.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem. — Cum alia, quae in Benedicto XV, decessore Nostro desideratissimo, praeclara fuerunt, tum vero studium, quo flagrabat, dilatandi christiani nominis habentes propositum Nobis ad imitandum, equidem ob memoriam sacri Consilii Fidei propagandae abhinc annis ccc instituti eadem quae ipse cogitabat in proximum mensem maium singularia sollemnia, si Deus adiuverit, acturi sumus. Haec autem rei faustae recordatio fieri profecto nequit, quin simul natalis trecentesimus recolatur beatissimi Martyris, qui sui sanguinis profusione sacrae eius Congregationis primordia consecravit. Quamquam Fidelis a Sigmaringa praecipua quadam laude celebrandus est, non solum quia, pretiosa morte pro Christo oppetita, hieromartyrum, quotquot post Congregationem conditam catholicas missiones illustrarunt, primus exstitit, sed etiam quia, vitae innocentia, Missionalibus nostris, quemadmodum se ad apostolicum munus digne accingerent, fuit documento. Nullus enim eo paratior unquam aut instructior ad apostolatum accessit, cum et ingenium doctrinarum studiis egregie excoluisset, et in christianarum virtutum exercitatione esset diligentissime versatus. Quo quidem in genere nihil erat eius erga catholicos populos actuosa praestantius caritate, qua haereticam ab eis prohibere luem contendebat. Itaque ad omnem sanctitatis excellentiam progressus, meruit ipso in limine missionis, ab hac Apostolica Sede ei concreditae, ut ad caeleste praemium evocaretur, martyr pro fide occumbens, qua et defendenda et propaganda tot iam labores tamque frugiferos exantlavisset. Quod si omnibus fidei sanctae cultoribus non potest huius tanti viri nomen non carum esse, certe Ordini vestro, cuius is clarum lumen decusque fuit, decet esse carissimum.

Quare, dilecte fili, quod accepimus, vos propediem facturos ut Fidelem a Sigmaringa propriis laudibus atque honoribus celebretis, id scito

Nobis vehementer probari. Eo enim celebrationem huiusmodi arbitramur, quo valde cupimus, posse valere, ut et notitiam cultumque fortissimi Martyris vulgatiorem faciat, et novos bonosque operarios apostolicos vestris missionibus acquirat, et maxime ipsorum Missionalium diligentiam exacuat constantiamque sustentet.

Quo autem res vel fructuosior eveniat, Nos vobis, pro sacris sollemnibus quae per annum integrum a die XXIV proximi aprilis agetis, easdem concedimus facultates et indulgentias, quae ex praescripto S. Rituum Congregationis diei XX mensis maii anni MCMXII pro triduanis supplicationibus in honorem beati vel sancti novensilis fieri solitis, tribuuntur.

Auspicem interea divinorum munerum, itemque paternae benevolentiae Nostrae testem, tibi, dilecte fili, et universae, cui praepositus es, Fratrum Minorum Capuccinorum familiae, apostolicam benedictionem amantissime impertimus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die VII mensis martii MCMXXII, Pontificatus Nostri anno primo.

PIUS PP. XI

II

AD R. P. D. ANSELMUM RIZZI EPISCOPUM ADRIENSEM, QUINTUM AC VICESIMUM SACERDOTII SUI NATALEM ACTURUM.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem. — Cum, divinae Providentiae consilio, nullis Nostris meritis, universitati pastorum et fidelium praefecti simus, facere equidem non possumus, quin laeta tristia cum iis, pro paterno animo, participemus. Itaque facile, venerabilis frater, intelleges, quam iucunde Nos affecerit quod nuper accepimus, quintum ac vicesimum sacerdotii natalem a te propediem actum iri: quo evento - quod, cuicumque accidit sacrorum administro, sane accidit gratissimum - sicut singulare in te Dei beneficium ostenditur, ita qui tibi commissi sunt, ad apparanda in diem XVII huius mensis sollemnia mirifice excitantur. Est profecto cur haud mediocre capias ex hac rei faustitate episcopalium curarum solacium; tibi enim prorogatur aetas, quam quidem aetatem scis sancte utiliterque agere, et ex ipso gratulantis populi studio apparet fore, ut, quicquid in eius bonum

exinde molieris, animorum consensu non careat uberrimoque fructu. Haec vero utilitatum copia quin sit ex actuosa opera tua posthac, maior quam ante, exspectanda, nemo unus dubitabit qui quidem emensum hoc a te in dioecesi gubernanda septem annorum spatium respexerit. Novimus enim, hoc intervallo, praesertim cum bellum ingravesceret, ea te caritate aegris atque sauciis in nosocomiis adfuisse, et ad levandas gregis necessitates, te sic pecunia rebusque tuis spoliasse, ut non modo civium tibi admirationem conciliaveris, sed ipsi quoque rei publicae moderatores praeclaram tibi habuerint habeantque gratiam. Huc praeterea accedit, quod nulla excogitentur istic ac perficiantur iuvenibus rite excolendis incepta, quae patrocinio ac munificentia tua non ipse fulcias ac provehas. Communi igitur cleri populique tui gaudio, quod in publicas ac praecipuas laetitiae significationes se iam effundet, quasi cumulum perlibenter afferimus gratulationibus ominibusque Nostris; ominamur autem, te quam diutissime servari gregi isti tuo incolumem, talia in eo regundo tibi comparantem etiam promerita, quae amplissimam a Christo Iesu Pastorum Principe pariant tibi aliquando mercedem. Cuius vero auspicem paternaeque benevolentiae Nostrae testem, tibi, venerabilis frater, itemque universo clero populoque tuo apostolicam benedictionem peramanter impertimus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, die IV mensis aprilis anno MCMXXII, Pontificatus Nostri primo.

PIUS PP. XI

ACTA SS. CONGREGATIONUM

SACRA CONGREGATIO CONSISTORIALIS

PASSAVIEN.-RATISBONEN.

DE FINIUM DIOECESIUM COMMUTATIONE

DECRETUM

Cum R. P. D. Sigismundus de Ow-Felldorf, Episcopus Passaviensis, assentiente Episcopo Ratisbonensi, postulaverit ab Apostolica Sede ut tria loca *Freiung*, *Zaining* et *Voeglsberg*, pertinentia ad paroeciam *Hebertsfelden*, dioecesis Ratisbonensis, ab eadem paroecia dismembrarentur et viciniori paroeciae *Neuhofen* dioecesis Passaviensis unirentur, Sanctissimus D. N. Pius Papa XI, id in bonum incolarum illorum locorum cessurum cernens atque attento favorabili voto R. P. D. Eugenii Pacelli, Archiepiscopi titularis Sardian. et Nuntii Apostolici, preces benigne excepit.

Quapropter Sacra haec Congregatio Consistorialis, in exsecutionem Apostolici mandati, vi ac tenore praesentis Consistorialis decreti, memorata loca a paroecia *Hebertsfelden* et dioecesi Ratisbonensi avellit ac seiungit atque paroeciae *Neuhofen* in dioecesi Passaviensi perpetuo attribuit et unit.

Ad haec exsecutioni mandanda deputatur idem R. P. D. Eugenius Pacelli, cui tribuuntur facultates omnes ad id necessariae et opportunae, etiam subdelegandi ad effectum de quo agitur quemlibet virum in ecclesiastica dignitate constitutum: facto eidem onere mittendi intra sex menses ad eandem Sacram Congregationem authenticum exemplar peractae exsecutionis.

Contrariis quibuslibet non obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus Sacrae Congregationis Consistorialis, die 6 aprilis 1922.

✠ C. Card. De Lai, Ep. Sabinen., *Secretarius.*

L. ✠ S.

Aloisius Sincero, *Adsessor.*

SACRA CONGREGATIO CONCILII

UTINEN.

DISMEMBRATIONIS PAROECIARUM

Die 14 ianuarii 1922

Species facti. — Archiepiscopus Utinensis ex iusta et canonica causa partes territorii quarumdam paroeciarum nuper dismembravit, easque una cum adnexis fidelibus ac decimarum dominicalium iuribus perpetuo aliis finitimis paroeciis univit, remanente tamen paroeciis dismembratis sufficienti redituum portione. Modo idem Archiepiscopus et alias id genus dismembrationes, bono animarum postulante, peragere intendit; sed eius Capitulum cathedrale hac de re exquisitum autumat, id per Ordinarium iure proprio fieri haud posse, quum ex canone 1422 C. I. C. « uni Apostolicae Sedi reservetur dismembratio, quae, detractis « bonis beneficialibus fiat, quin novum erigatur beneficium ».

Quamvis Utinensis Archiepiscopus innixus alteri canoni 1427 in contrariam abeat sententiam, ad omne dubium tollendum atque ad tutius procedendum, ab hac S. Congregatione suppliciter postulavit authentice declarari, utrum Ordinarius enunciatas dismembrationes propria auctoritate agere possit, an e contrario Apostolica facultate indigeat; quo postremo in casu petiit praeterea sanationem quoad praeteritum atque Apostolicum indultum ad similes dismembrationes posthac peragendas.

Synopsis disceptationis. — Ad recte assequendam vim can. 1422 in concordia cum can. 1427 itemque cum can. 1500, qui vel prima facie ad casum quo de agitur facere videtur, oportet canonicam *dismembrationis* notionem praemittere. Iam ante editum Codicem ad rem animadvertebat cl. Wernz, *Ius decretalium*, vol. II, tit. XIII, n. 269: « *Dismembratio* beneficii ecclesiastici *sensu stricto* habetur, si, manente unitate « beneficii, pars *substantiae* bonorum aut saltem redituum beneficia- « lium ab eo in perpetuum separatur et sine ulla novi beneficii ere- « ctione iam existenti alteri beneficio vel causae piae vel fabricae eccle- « siae indigenti applicatur. Quae dismembratio reducitur ad *alienationem* « *bonorum ecclesiasticorum* ex causa necessitatis vel evidentis utilitatis

« ecclesiae factam. Quare eadem requiritur competentia Superiorum « ecclesiasticorum, aequitas causarum, conditionum et solemnitatum « necessitas v. g. *beneplaciti Apostolici* quoad res *pretiosas* alienandas « atque in aliis alienationibus bonorum ecclesiasticorum. At vix admitti « potest antiquorum et recentiorum canonistarum sententia, in beneficiis « inferioribus v. g. parochialibus, sed non in favorem beneficiorum *sim-* « *plicium*, huiusmodi dismembrationem generatim *ab Episcopo* absque « beneplacito Sedis Apostolicae fieri posse. Nihil enim efficitur, si quis « provocet ad argumenta ex antiquatis capitibus iuris Decretalium v. g. « cap. 10, X, de praeb. III, 5, petita. Nam saeculo decimo quinto a « Paulo II Constit. *Ambitiosae*, de alienatione bonorum ecclesiasticorum « novae sanctiones publicatae sunt. Neque urgeri potest altera ratio in « alienationibus rerum *pretiosarum* inter ipsa instituta ecclesiastica non « requiri beneplacitum Sedis Apostolicae. Nam haec opinio cum iteratis « decisionibus S. C. C. conciliari nequit; argumentum vero ex *principali*, « sed tantum *partiali* fine Constit. *Ambitiosae* petitum, scilicet impe- « diendi transitum bonorum ecclesiasticorum ad usus profanos, ex sese « inefficax est ». Verum ab ea specie, pro qua scriptor iste necessitatem vindicat beneplaciti Apostolici prouti postea statuta est can. 1422, idem subinde distinguit *dismembrationem latiore sensu*, his verbis: « Cui « dismembrationi *affinis* est *separatio partis territorii et populi* ab uno « officio ecclesiastico, quae, sine novi officii ecclesiastici erectione, cum « alio officio ecclesiastico iam existente coniungitur ». Et hanc ex contrarietate rationis, quia nimirum aequiparari nequit alienationi directae bonorum ecclesiasticorum, Episcopis explicite docet esse permissam. Eamdem doctrinam concinne perstringebat Oietti *Synopsis*, *s. v. Dismembratio*. - « Dismembratio beneficii ecclesiastici *stricto sensu* est « subtractio partis bonorum beneficialium vel redituum ab aliquo bene- « ficio exsistente et in sua substantia permanente, quae in perpetuum « addicantur alteri beneficio vel causae piae sine novi beneficii ere- « ctione... Reducitur ad *alienationem bonorum ecclesiasticorum;* quare « ad eam faciendam requiruntur eaedem causae et solemnitates, quae « ad alienationem bonorum ecclesiasticorum iuris praescripto necessa- « riae sunt et inter alia *beneplacitum Sedis Apostolicae*. Schmalzgr., etc. ».

« Dismembrationi strictae dictae *affinis* est ea, quae, aliquando « etiam dicitur *dismembratio partialis*, et consistit in separatione partis « territorii et populi ab uno officio ecclesiastico ut annectatur alteri « officio ecclesiastico praeexistenti, ut quum pars populi alicuius paroeciae « addicitur alteri paroeciae *Eam facere possunt illi, qui facultatem habent* « *erigendi* ea officia, de quibus agitur; hinc, si quaestio est de episcopa-

« tibus, solus Romanus Pontifex; si autem *de parochiis* agitur, non solus « Romanus Pontifex (cfr. S. C. Consist. in Placent. 15 mart. 1909), sed « *etiam Episcopus est competens* (S. C. Concil. 23 april. 1864; in Syrac. « 28 mart. 1903), verum ex gravi causa et servatis legitimis solemni- « tatibus ». Itaque, ex hac doctrina, probe distinguenda erit dismembratio proprie dicta - cuius obiectum directum et exclusivum sunt bona beneficii, quaeque proinde indolem seu rationem habet mere *oeconomicam* et ideo communibus legibus de alienatione bonorum subiacet - a dismembratione minus propria, cuius obiectum est pars territorii, quaeque proinde rationem seu indolem mere *moralem, iurisdictionalem seu disciplinarem* habet, eiusdem generis ac erectio et suppressio, ac propterea iisdem facultatibus erigendi et supprimendi plane contineri videtur, iuxta notissimam regulam: « Cui maius conceditur, et minus concedi « videtur ». « Non debet cui plus licet, quod minus est, non licere ». Ulp., l. 21, ff. de *reg. iur.*, 4, 17. Nec obstat quod per accidens, cum hac territorii separatione etiam bonorum seu proventuum aliquam imminutionem, is, de cuius iurisdictione territorium erat, persentire debeat; quum id non directe et exclusive intendatur, sed necessario permitti debeat, iuxta effatum: « Accessorium naturam sequi congruit principa- « lis »; cap. 42, de Reg. Iur., in VI (V, 12).

Hanc vero doctrinam ultro recepit ac pro more expolivit nuper datus Codex iuris canonici.

Ex canone enim 1421 habetur *divisio beneficii* « cum ex uno, duo « vel plura beneficia fiant; *dismembratio,* cum pars *territorii* aut *bonorum* « alicuius beneficii ex eodem detrahitur et alii beneficio vel causae piae « aut ecclesiastico instituto assignatur ».

Canon autem 1427 non solum attribuit Episcopis ius peragendi *divisionem beneficii seu paroeciae* hisce verbis: « possunt etiam Ordinarii ex « iusta et canonica causa paroecias quaslibet... dividere, vicariam per- « petuam vel novam paroeciam erigentes », verum etiam *dismembrationem territorii beneficii seu paroeciae,* aliis verbis subsequentibus: « aut « earum territorium dismembrare », quin novum erigatur beneficium seu paroecia.

Contra, canone 1422 reservatur Apostolicae Sedi tantum *dismembratio bonorum beneficii seu paroeciae,* nempe « quae detractis bonis « beneficialibus fiat quin novum erigatur beneficium ». Ratio huius reservationis Apostolicae non videtur, hodie, proprie in eo consistere quod in casu agatur de vera alienatione bonorum ecclesiasticorum; quia secus eam Ordinarii, saltem ad tramitem iuris Codicis, vi canonis 1532, usque ad summam lib. 30.000 peragere valerent. Ex adverso id repetendum

videtur - praeterquam ad praecavendos abusus inde forsan orituros, ne scilicet ut unum adornetur altare expolietur alterum - ex eo quod in themate agitur de alienatione *absque compensatione seu pretio,* idest de vera bonorum ecclesiasticorum *donatione,* cui saepius obstat contraria fundatorum vel oblatorum voluntas, ad quam supplendam minime protenditur Ordinariorum potestas.

Quum itaque dismembrationes ab Archiepiscopo Utinensi peractae non sint beneficiales sed territoriales, idest reducantur ad veras delimitationes finium paroecialium, non videtur ambigendum ipsas iuxta tenorem canonis 1427 esse in eiusdem Ordinarii potestate. Hoc enim canone iam definitive explosa censeri debet contraria opinio Fagnani, Bouix, aliorumque severiorum, quam tenuisse videtur etiamnum Rota, in Annecien., 5 febr. 1918; Derthonen., 31 ian. 1919, etc., iuxta quos haec dismembratio fieri non posset ab Episcopo, hac obstante causa, quod fines *certi* paroeciarum, utpote ad ius publicum pertinentes, iam nonnisi a Suprema Auctoritate immutari valeant (cfr. c. 1509, 3).

Nec in contrarium opponi posse videtur simultanea decimarum dismembratio; nam haec nonnisi secundario et per accidens subsequuta est dismembrationem ipsius territorii, dum canone 1422 reservatur S. Sedi dismembratio tantum bonorum beneficii seu paroeciae, quin simul territorium dismembretur. Praeterea, ut adnotat Archiepiscopus Utinensis in primis litteris diei 7 iunii 1921 « tratterebbesi nel caso di stralcio di « decime domenicali, pagate precisamente dagli abitanti del territorio « dismembrato e unito all'altra parrocchia, i quali difficilmente si adat- « teranno a pagare alla parrocchia dalla quale per ragioni canoniche « sono stati divisi ». Denique decimae de quibus agitur sunt parvi momenti, quum idem Archiepiscopus in postremis litteris diei 3 decembris 1921 haec subdat: « Le frazioni già smembrate e unite alle altre « parrocchie coll'attribuzione dei rispettivi quartesi, per la quale chie- « deva sanatoria nell'ipotesi che avessi ecceduto la mia competenza « ordinaria, sono quelle di Soleschiano, tolta a Pavia di Udine e unita « a Marzano, e quella di Casanova tolta a S. Margherita e unita a Pas- « sons. Soleschiano dava a Pavia d'Udine un quartese in media di un « quintale di frumento e di due quintali di granturco. *Una miseria,* « come diceva lo stesso parroco di Pavia, *che non bastava neppure a* « *compensarlo della spesa del cavallo.* Le cinque case di Casanova aggre- « gate a Passons davano a S. Margherita in media un quintale di fru- « mento e dodici quintali circa di granoturco, computando anche i « campi rimasti al di là del nuovo confine e sotto la giurisdizione di « S. Margherita. La terza frazione non ancora smembrata e che sarebbe

« da dismembrarsi dalla parrocchia di Madrisio dietro ripetute insistenti « richieste dei frazionisti a motivo della grande lontananza, sarebbe « Cornazzais da unirsi a Varmo: e questa non dà che il quartese del « piccolo suo territorio (ab. 250), che si riduce ad alcune centinaia di « lire, mentre al parroco rimane il quartese di altre quattro grosse fra- « zioni ».

Ideo, nec videtur necessarium in hac facti specie provocare ad can. 1500 statuentem: « Diviso territorio personae moralis ecclesiasticae « ita ut *illius pars alii personae morali uniatur* vel distincta persona « moralis pro parte *dismembrata* erigatur, etiam bona communia quae « in commodum totius territorii erant destinata, et aes alienum quod « pro toto territorio contractum fuerat, *ab auctoritate ecclesiastica, cui « divisio competat*, cum debita proportione ex bono et aequo dividi « debent etc. ». Etenim hic canon agit de bonis *communibus* totius territorii ex quo fit dismembratio, quemadmodum patet etiam ex tenore canonis 1427 § 3; dum decimae in themate habendae sunt uti bona propria ad partem tantum territorii dismembrati spectantia; et ideo necessario sequuntur territorium cui accedunt.

Quare, etc.

Resolutio. - Propositis itaque dubiis:

I. *An loci Ordinario absque beneplacito Apostolico competat dismembratio paroeciarum in casu.*

Et quatenus *negative:*

II. *An et quomodo, praeter sanationem quoad praeteritum, concedi possit facultas peragendi dismembrationem aliarum paroeciarum in casu.*

Sacra Congregatio Concilii, in plenariis Emorum ac Revmorum Patrum comitiis, die 14 ianuarii 1922 in Palatio Apostolico Vaticano habitis, respondendum censuit:

Ad I. *Affirmative.*

Ad II. Provisum in primo.

Facta autem postridie de praemissis SSmo Dño Nostro Benedicto Div. Prov. PP. XV relatione per infrascriptum Sacrae Congregationis Secretarium, Sanctitas Sua datam resolutionem approbare et confirmare dignata est.

I. Mori, *Secretarius.*

SACRA CONGREGATIO DE PROPAGANDA FIDE

I

PROVISIONES VICARIATUUM APOSTOLICORUM

Brevibus Apostolicis nominati sunt:

15 februarii 1922. — *Vicarius Apostolicus de Hupé occiduo-meridionali,* R. P. Hermenegildus Ricci O. F. M.

14 martii. — *Vicarius Apostolicus Insularum Sundae Minorum in Indiis Hollandicis,* R. D. Arnoldus Verstraelen, e Societate Verbi Divini de Steyl.

22 martii. — *Vicarius Apostolicus de Mariannhill,* R. P. Adalberus Fleischer, Superior generalis Congregationis Missionariorum de Mariannhill.

— *Vicarius Apostolicus de Loango,* R. D. Henricus Friteau, e Congregatione Spiritus Sancti.

28 martii. — *Vicarius Apostolicus Sinus Sancti Laurentii in Canadensi Dominio,* R. D. Iulianus M. Leventoux, e Congregatione Iesu et Mariae, vulgo « Eudistarum ».

— *Vicarius Apostolicus de Kansù orientali in Sinis,* R. P. D. Salvator Walleser, O. F. M. Capuccinorum, Episcopus tit. Tanagrensis.

— *Vicarius Apostolicus de Ninghia,* R. P. D. Godefridus Frederix, e Congregatione Immaculati Cordis B. M. V. de Scheut, Episcopus tit. Tagastensis.

II

NOMINATIONES

Per decretum Sacrae Congregationis de Propaganda Fide, d. d. 21 martii 1922, R. D. Salvator Nuffel, O. S. B., electus est *Praefectus Apostolicus de Transvaal septentrionali, in Africa meridionali.*

Item eadem Sacra Congregatio nominavit ad suum beneplacitum decreto diei 3 aprilis R. D. Hubertum Otto, e Congregatione Immaculati Cordis B. M. V. de Scheut, *Administratorem Apostolicum Vicariatus de Kansù occidentali;* et decreto diei 5 e. m. R. D. Hieronymum Van Aertselaer, e Congregatione Immaculati Cordis B. M. V. de Scheut, *Administratorem Apostolicum Missionis de Mongolia exteriori.*

SACRA CONGREGATIO RITUUM

ROMANA SEU BERGOMEN.

BEATIFICATIONIS ET CANONIZATIONIS VEN. SERVAE DEI TERESIAE EUSTOCHIO VERZERI, FUNDATRICIS FILIARUM SACRI CORDIS IESU.

SUPER DUBIO

An constet de virtutibus theologalibus, Fide, Spe et Caritate in Deum et proximum, nec non de cardinalibus, Prudentia, Iustitia, Fortitudine et Temperantia earumque adnexis, in gradu heroico, in casu et ad effectum, de quo agitur?

Multae quidem in hac Causa excitatae inde ab initio fuerunt difficultates. Quae si cui fortasse graves adeo videri potuerint, ut Causae ipsius arduum sane incertumque portenderent exitum, id, ceu valde proclive est coniectare et arguere, factum exinde fuit, quod scilicet eaedem perpensae sunt difficultates seorsim ab universa praefatae venerabilis Ancillae Dei Teresiae Eustochio Verzeri vita, et a peculiari praesertim, quod sortita illa fuerat, ingenio nec non cunctis nondum bene compertis et exploratis adiunctis, quibuscum, uti vere certoque contigerant, nexa et colligata manent facta, unde obiiciendi sumpta fuerat materies. Quapropter huc quum primae spectaverint responsiones, quas ad primum editas animadversiones, alterius quoque Patroni valido efficacique sibi adscito auxilio, concinnandas sategit Defensio, incommodorum mole, quibus impedita nimis nimisque fatigata exterius apparebat, non modice levari coepta est Causa. Quae idcirco eodem pergens itinere, eo usque fauste feliciterque est subinde progressa, ut vel ipsae, quae ex adverso oppositae fuerant difficultates, dum, prout earum fert natura earumque sibi proposuerat auctor, pervestigandae et adquirendae veritati magnopere inservierunt, apta insimul ministraverint arma, quibus ex inito certamine superior evaderet Defensio illudque cum victoria concluderet.

Equidem, de venerabilis Teresiae virtutibus quum e proposito edisserunt testes, a prima exorsi eiusdem Servae Dei aetate, quaedam in medium illi proferunt quae, externo licet ex cortice impune praetermitti posse viderentur, penitius tamen inspecta pondus suum pandunt atque momentum. Ita, puerascebat adhuc Teresia; siquidem vix quinque nata

erat annos, quum, quodam festo die prolapsa est in terram totaque, qua induebatur, luto nova aspersa est vestis, eamque exuens, gravissima haec christianaeque sapientiae plena fertur protulisse verba: *Ecco che sono le vanità del mondo* (Summar., pag. 35). Sub idem pariter tempus - quinquennis namque aut saltem sexennis erat, quum, piae matris suasu, ad sacramentum Poenitentiae primum accessit; si quae autem, ea in aetate, esse tunc poterant illius admissa, multis cum lacrymis confessa est sacerdoti, qui sancti Aloisii Gonzagae nomine eam dilaudavit. Ast, laudem hanc aegre admodum tulit planeque a se reiecit Teresia; neque ad confessarium eumdem, qui tantum sibi non dubitavit tribuere praeconium, amplius est reversa; sibique posthac selegit quoque familiae suae confessarium, sacerdotem Iosephum Benaglio, Bergomensis cathedralis ecclesiae canonicum illiusque Seminarii rectorem (Ibid., pagg. 304-405). Parva quidem ista sunt, sed sagaci expertoque viro sat firmum perhibent argumentum excellentis sublimisque illius operis, quod in Teresia maturrime perficere aggressa fuerat divina Gratia, cui, sua ex parte, advigilanti erectoque animo cooperari inde a pueris assuescebat Teresia adeo, ut iam nunc, sicut inclusam semine, futuram prospicere liceat ac demirari eiusdem sentiendi agendique rationem atque peculiare sanctitatis genus, ad quod eam delegerat Deus.

Revera, vixdum Teresia, quae interim adoleverat, a nuper memorato suimet confessario, sacerdote Iosepho Benaglio, accepit, huius neptem, nomine Virginiam Simoni, Benedictinarum a sancta Grata coenobium esse ingressam, sortis eiusdem compotem fieri valde concupivit. Quocirca, generose abiectis commodis mundanisque spretis illecebris, quae e conspicuo diviteque gentis suae statu copiose manabant, quod tantopere exoptaverat, est assecuta, quamvis magnae atque cito eam invenerint aerumnae, quae, ut provisum a Deo erat, venerabilem Teresiam, quoad inter homines est diversata, ferme oppleverunt, vitaeque ipsius praecipuam veluti impresserunt notam. Vix enim attinet dicere quae quotque eidem, ob trinum asceterii sanctae Gratae ingressum et egressum, perferenda fuerint convicia, obtrectationes, repugnantiae, contradictiones, molestiae aliaque generis eiusdem, quae tantum abfuit, ut vim suam remitterent multoque minus desinerent, quin potius magis magisque excreverunt in dies, praecipue quum de nova condenda et gubernanda actum est sodalitate; cunctisque tandem, tamquam cumulus, comitialis accessit morbus, quo per quatuor postremos vitae annos divexata fuit acerbe. Iamvero quum in hoc, quod, cuiusdam instar incruenti martyrii, subeundum Ancillae Dei fuit per integrum paene aetatis suae spatium, eximium illa, oculatis enarrantibus et admirantibus testibus, exhibuerit

exemplum humilitatis, patientiae, fortitudinis et obedientiae conscientiae suae moderatoribus; quaeque interea muneris sui conditionisque propria erant, mira constantia et fidelitate observare et custodire perrexerit: apta atque idonea suppetunt, hoc ipso, elementa, quibus, ipsam Ancillam Dei adeptam fuisse sibi heroicae virtutis meritum atque laudem probatur et patescit.

Neque, hac semel iuridice confecta praestitutaque probatione, perturbare eam valent suoque e loco dimovere quae contra facere, ex eisque difficilem sibi proponi concertationem ipsimet, disceptationis exordio, arbitrati fuerant actores. Haec sane, sive in scriptis Servae Dei suum nanciscuntur fundamentum, sive in studio partium, in quas scissus reperiebatur tunc temporis Bergomensis clerus. E scriptis autem nonnullae prostant allataeque sunt Servae Dei epistolae, quas ad subiectas sibi sorores identidem dare curabat; in eisque si quando quaedam occurrunt, quae facile probari haud posse prima fronte apparent, ex eo hoc accidit, quod absoluta prorsus ratione eadem accipiantur. Verum, si, uti oportet, personarum, ad quas mittebantur epistolae, aequa ratio habeatur, planum tunc fit atque perspicuum non de principiis rem esse in abstracto propositis, sed de quibusdam peculiaribus opportunisque monitis, quae venerabilis Teresia eisdem sororibus dare muneris sui esse ducebat pro diversa earum indole spiritusque necessitate, in qua singulas versari ipsa probe noverat Ancilla Dei. Hisce aliae succedunt epistolae, in quibus, quos acerbos patiebatur angores suis venerabilis Teresia confessariis aperiebat, quibusque Servae suae Deus periculum facere optaverat; in eoque victrix illa merebatur discedere, quotidie et ubertim proficiendo in humilitatis virtute, illuc usque progrediens, ut, coram Deo constituta, nihil in semetipsa, praeter defectus, imperfectiones et peccata cogeretur agnoscere. Quo ex capite eiusdem pensandae sunt iustoque pretio existimandae notae illae haesitationes et anxietates, quae eam inquietam adeo tenebant atque sollicitam, quemadmodum cuncti suasum sibi habuerant eius confessarii, ipsique certiores fieri potuerant testes, qui intima illius usi erant consuetudine, suisque externa facta, de quibus tantum iudicat Ecclesia, inspexerant oculis. Quod si non aeque omnes e Borgomensi clero eamdem de Teresia foverint opinionem, id potiusquam ipsam Teresiam, eiusdem respiciebat spiritus magistros conscientiaeque moderatores, utpote qui sibi debito non habebantur in honore ab iis potissimum ex eodem Bergomensi clero, qui novas minusque tutas sectabantur doctrinas; eosque proinde iniuste temereque egisse haud ita multo post probavit eventus; quandoquidem Caietanus Benaglio, Petrus Aloisius Speranza, Alexander Valsecchi et Hieronymus Verzeri

ad episcopalem evecti sunt dignitatem, ipsamque Bergomensem aliasqu finitimas non mediocri cum laude neque parvo cum fructu administra runt Ecclesias.

Utraque itaque, positiva nempe et negativa, seu indirecta, heroicarum virtutum probatione, e praescripto iuris, allata, absolvi potuit quaestio, quae, abhinc sexennium, heroicis super virtutibus fuerat instituta, tribus de more Congregationibus; antepraeparatoriam quippe et praeparatoriam, quae praecesserant, generalis subsecuta est Congregatio quae, die decima quarta superioris mensis martii, coram Sanctissimo Domino nostro Pio Papa XI coacta fuit. In qua a Reverendissimo Cardinali Raphaële Merry del Val, Causae Relatore, sequens ad discutiendum propositum est dubium: *An constet de virtutibus theologalibus, Fide, Spe et Caritate in Deum et proximum, nec non de cardinalibus, Prudentia, Iustitia, Fortitudine et Temperantia earumque adnexis venerabilis Servae Dei Teresiae Eustochio Verzeri, in gradu heroico, in casu et ad effectum, de quo agitur?* Omnes, qui convenerant quum Reverendissimi Cardinales tum Patres Consultores suas quisque ex ordine aperuerunt sententias; quibus tamen intento laetoque animo exceptis et perpensis, Sanctissimus Dominus noster supremum Sibi reservavit iudicium, cunctosque, qui aderant, ut communes fervidasque funderent Deo preces, interim est adhortatus, praesidium et lumen a Patre luminum impetraturus. Quumque decretoriam sententiam Suam patefacere statuisset, hodiernam designavit diem Dominicam Passionis; ideoque, divina Hostia ferventer oblata, ad Vaticanas aedes arcessiri iussit Reverendissimos Cardinales Antonium Vico, Episcopum Portuensem et S. Rufinae, sacrae rituum Congregationi Praefectum, et Raphaëlem Merry Del Val, Causae Relatorem, una cum R. P. Angelo Mariani, Fidei Promotore generali, meque insimul infrascripto Secretario, eisque adstantibus, solemniter pronuntiavit: *Constare de virtutibus theologalibus, Fide, Spe et Caritate in Deum et proximum, nec non de cardinalibus, Prudentia, Iustitia, Fortitudine et Temperantia earumque adnexis venerabilis Servae Dei Teresiae Eustochio Verzeri, in gradu heroico, in casu et ad effectum, de quo agitur.*

Hoc autem decretum publici iuris fieri, et in acta sacrorum rituum Congregationis referri mandavit postridie Kalendas apriles anno MCMXXII.

✠ A. Card. Vico, Ep. Portuen. et S. Rufinae,
S. R. C. Praefectus.

L. ✠ S.

Alexander Verde, *Secretarius.*

ACTA TRIBUNALIUM

SACRA ROMANA ROTA

I

DE MANILA

LEGATORUM PIORUM

Benedicto PP. XV feliciter regnante, Pontificatus Dominationis Suae anno septimo, die 16 augusti 1921; RR. PP. DD. Ioannes Prior, Pro-Decanus, Ponens, *Fridericus Cattani Amadori, Petrus Rossetti, Raphael Chimenti, Maximus Massimi, Iulius Grazioli, Franciscus Parrillo, Franciscus Solieri, Iosephus Florczak, Iacobus Sole et Egon Schneider, Collegii rotalis Auditores in causa* De Manila - Legatorum Piorum, *inter* Sacram Provinciam SS. Nominis Iesu O. E. S. Augustini, *repraesentatam per legitimum procuratorem Thomam Ambrosetti, advocatum, et* R. D. Vincentium Lapus, *parochum loci « Candàba », repraesentatum per legitimum procuratorem Felicem Santi, advocatum, interveniente et disceptante in causa Promotore Iustitiae huius S. Tribunalis, sequentem in quarto iurisdictionis gradu tulerunt definitivam sententiam.*

Quarta iam vice in iudicio agitatur causa de dominio praediorum, quae pia femina Lucia Gumamela conventui PP. Augustinianorum de Candàba, prope urbem Manilensem in Insulis Philippinis, testamento suo diei 16 decembris 1679, sub clausula 116, cum onere Missarum reliquit. Praedia contigua in eodem latifundo, *Delayap* seu *Marimla* nuncupato, per clausulam eiusdem testamenti immediate superiorem, 115 nimirum, Provinciae SSmi Nominis Iesu eiusdem Ordinis Eremitarum S. Augustini legavit, cum simili obligatione Missas pro se suisque celebrandi. Paullo post, defuncta pia testatrice, Definitorium plenarium dictae Provinciae, in qua situm est oppidum Candàba, die 14 maii 1680 facultatem dedit Patri Provinciali utrumque legatum acceptandi. De mandato, itaque, et scripta licentia sui Provincialis, Fr. Iosephus a Cruce, Prior conventus Candabensis, coram notario instrumentum confici iussit die 25 ianuarii 1681 in exsecutionem clausulae 116, ubi solemniter declarat: « che fin da ora e per sempre assegna e fonda nella « chiesa e convento sotto l'invocazione di S. Andrea, che dota con le

« dette 45 cabalitas, con i detti stagni, nella qualifica di Priore che egli « è di questo convento, affinchè come beni di esso siano conosciuti ed « avuti, e in vista di essi, ora e per sempre, abbia l'obbligo il detto « Rev. Padre Priore di detto convento di Candàba, e gli altri che in « avvenire gli succederanno e saranno Priori di esso, di dire, in ciascun « anno, le dette otto Messe ... con le rendite e frutti che daranno i detti « terreni ... i quali resteranno perpetuamente come beni del convento ».

Provincia et conventus Candabensis haec bona pacifice possederunt usque ad annum 1771, quo tempore religiosi in Insulis Philippinis per edictum Gubernatoris civilis, Anda, eiecti sunt e paroeciis, seu missionibus, eisque suffecti fuerunt sacerdotes saeculares, quibus commissa fuit administratio et concessus usufructus bonorum, quae ad religiosos pertinebant. Hi, autem, pluries protestati sunt apud Regem Hispaniarum, et tandem anno 1826 per decretum regium in possessionem missionum et bonorum redintegrati sunt. Patribus Augustinianis, vero, tantummodo anno 1854 reddita fuit possessio praediorum conventus Candabensis, post obitum nimirum parochi Aniceti de Mercede, qui anno 1826 iam dictae missionis curam agebat, ibique usque ad mortem remansit.

Possessio latifundi conventui legati penes PP. Augustinianos ab illo tempore perduravit usque ad hodiernam litem. Quamvis, enim, bello durante Foederatos Americae Status inter et Hispaniam, anno 1898 a paroecia Candabensi, sicut a ceteris Insularum paroeciis, discedere coacti sint, neque post pacem compositam et Insulas Foederatis Americae Statibus traditas, ad curam animarum in oppido Candabensi exercendam admissi fuerint, bona tamen conventui a Lucia Gumamela relicta adhuc possidebant et administrabant anno 1904; quo tempore Rev. Vincentius Lapus, qui ad curam Candabensem « come parroco « interino » ab Ordinario Manilensi deputatus fuerat, a tribunali dioecesano petiit ut praedia, de quibus in clausula 116 testamenti Luciae Gumamela, sibi tamquam parocho loci Candàba adiudicarentur, idque obtinuit sententia Curiae Manilensis, die 4 augusti 1908. Cum autem appellatio a PP. Augustinianis interposita deserta declarata fuerit, quia eorumdem procurator terminum peremptorium a iudice statutum ad appellationem prosequendam neglexerat, sententia in rem iudicatam transiit et ad exsecutionem demandata fuit.

In eadem autem exsequenda, per decretum Curiae, die 5 iunii 1909, PP. Augustiniani sub poena censurarum iussi sunt parocho Lapus tradere non solum praedia sub clausula 116 inclusa, sed etiam alia sub clausula 115 Provinciae SS. Nominis Iesu legata, de quibus nihil in iudicio disceptatum vel actum fuerat. Provocarunt, itaque, PP. Augu

stiniani ad N. S. Ordinem postulantes restitutionem in integrum, et causa agitata fuit coram b. m. Rmo P. D. Sebastianelli, Decano, sub his dubiorum formulis: « 1. An sit locus restitutioni in integrum; et quatenus « *affirmative*: 2. Ad quem pertineat dominium controversorum bonorum « (cum fructibus) legatorum a pia femina Lucia Gumamela in casu ». Ad haec dubia responsum est in sententia diei 7 februarii 1916: « Ad « I. *Affirmative;* ad II. *Pertinere ad Fratres Augustinianos Provinciae « SS. Nominis Iesu* ». Quae sententia plene confirmata est sententia alterius turni rotalis, Ponente R. P. D. Petro Rossetti, lata die 17 febr. 1919.

Contra rem iudicatam ex duabus sententiis conformibus exsurgentem, ad normam can. 1902, 1° Codicis iuris canonici, victus recursum interposuit ad Supremum Tribunal Apostolicae Signaturae, petens declarationem nullitatis sententiae, vel saltem restitutionem in integrum. Causa proinde acta fuit super duobus dubiis ad tramites can. 1603 § 1, n. 3 et 4, et can. 1604 § 3, constitutis: « 1. An constet de nullitate « sententiae rotalis in casu; et quatenus *Negative*: 2. An sit locus resti- « tutioni in integrum ». Respondit Apostolica Signatura sententia lata die 6 martii 1920 edita autem decisione die 6 aprilis 1920: « Ad I. *Negative;* ad « II. *Affirmative* ». Coarctata tamen fuit restitutio in integrum ad legatum clausulae testamenti 116, ut ex exarata decisione Supremi Tribunalis patet: « ... circa legatum clausulae 116 iterum iudicium fieri debere « constabat, ac propterea adversus rem iudicatam procul dubio restitutio- « nem in integrum ex explicito praescripto legis concedere oportebat ». In eadem decisione ratio assignatur ob quam, ad normam can. 1905 § 2, n. 4, petita restitutio concessa fuit; quia videlicet: « evidenter « neglectum fuit legis praescriptum »; et lex in casu est peculiare statutum ultimae voluntatis piae testatricis, quod evidenter neglectum fuisse dicitur, quia nullimode vel saltem non satis consideratum fuit, iuxta praescriptum can. 1536 § 1 et 533 § 1, n. 3 et 4, an fundi conventui tributi regularibus qua talibus seu *reduplicative*, vel potius intuitu missionis seu paroeciae iisdem donati sint: an item bona legata fuerint ad Dei cultum beneficientiamve *eo ipso loco* impendendam.

Quod, itaque, in sententia rotali omissum fuisse iudicatum est, in hodierno iudicio est supplendum. Cum autem partes de dubii formula proponenda convenire non potuerint, plenarium N. Auditorium - *omnibus enim videntibus*, ad normam can. 41 § 3, *Legis Propriae* causa diiudicanda est - sequens dubium, ad tramitem can. 24 § 3, *Legis Propriae*, ex officio determinavit:

« An bona, de quibus in clausula 116 testamenti Luciae Guma- « mela, conventui de Candàba tributa sint intuitu PP. Augustiniano-

« rum, ita ut ad ipsos, non autem ad missionem seu paroeciam, eorum-« dem dominium pertineat in casu ».

In iure. - Imprimis notandum est quod altera sententia rotalis coram Rossetti, ex reiecto nullitatis capite per sententiam Apostolicae Signaturae, integra in suo robore permanet; immo, vim rei iudicatae et firmatae habet quoad bona sub clausula 115 Provinciae Augustinianae adiudicata; ratione autem restitutionis in integrum a Supremo Tribunali concessae, quoad alia bona sub testamenti clausula 116, rotalis sententia consueta iuridica sequela rei iudicatae caret, quae aliter ex bina sententia conformi de iure communi exsurgeret.

Secundo loco, recolendum est PP. Augustinianos in iudicium raptos fuisse utpote *possessores* bonorum controversorum: actor enim Vincentius Lapus, uti legitur in sententia primi gradus, a Curia Manilensi postulavit: « Il diritto di amministrare, usufruire e sopportare i pesi « di una Cappellania costituita di alcuni terreni sul territorio di De-« layap ... i quali presentemente si trovano amministrati dalla Corpo-« razione Agostiniana, ed i cui titoli sono intestati ai Parroci Religiosi « che furono di quel paese ». Possessio autem - uti explorati iuris est, et notat Reiff., lib. 2, tit. 12, n. 40 - « relevat ab onere probandi, et transfert istud in actorem, nam: actore non probante, qui convenitur, etsi nihil praestiterit, obtinebit, ut dicitur in cap. *Cum Ecclesia*, § fin. h. t. Concordat textus in l. *Possessiones*, c. *De Probationibus*, ibi: Non enim possessori incumbit necessitas probandi eas (possessiones) ad se pertinere, cum, te (actore) in probatione cessante, dominium apud eum remanet; cum similibus ».

Attamen ipse possessor ius suum plene probare tenetur, quoties actor fundatam intentionem in iure habet ad obtinendum id quod petit, seu quoties ipsi assistit iuris praesumptio. Ita Reiff., l. c., n. 41 et 42: « ... ratione praesumptionis stantis contra possessorem, aliquando transfertur onus probandi in reum seu possessorem ...; hoc ipsum accidit quoties actor intentionem suam habet fundatam in iure communi, nam tunc alia probatione non indiget, sed reo possessori incumbit onus probandi, arg. can. *Contra mores*, Dist. 100; et l. *Possidentis*, C., de probatione ».

Hanc privilegiatam iuris conditionem patronus actoris suo clienti, sacerdoti Lapus, frustra vindicare conatur. Citat primo loco canonem Codicis 1536 § 1, ubi dicta iuris praesumptio enunciatur respectu donationum, quae fiunt rectoribus ecclesiarum: « Nisi contrarium probetur, praesumendum ea quae donantur rectoribus ecclesiarum, etiam religiosorum, esse ecclesiae donata ». At lex nuper dati Codicis, vim

obligandi exserentis a die 19 maii ann. 1918, vel novam inducit disciplinam, et tunc casui nostro non est certo applicanda (cfr. can. 10, Cod. l. C.); vel veterem antea vigentem refert, et tunc eius intellectus ex veteris iuris auctoritate necnon ex receptis apud probatos auctores interpretationibus aestimandus est (can. 6 § 2, Cod. I. C.). Relatus vero canon potissimum ex Const. *Romanos Pontifices*, Leonis XIII, quam et ipse patronus pro sua thesi invocat, excerptus dicitur; hinc an et quaenam praesumptio sit ibi statuta, et an sub eius ductu testamentum Luciae Gumamela, an. 1689 conditum, interpretari oporteat, accurate investigandum.

Et recolendum imprimis Constitutionem in themate recentissimi iuris esse, cum pro Anglia edita die 8 maii 1881 ad insulas Philippinas die 1 ianuarii 1910 dumtaxat extensa fuerit. Sive autem in eius parte dispositiva, qua vel novum ius constituit vel prius statutum confirmat, sive in parte narrativa, ubi testimonium reddit de iure olim vigente, praetensae iuris praesumptionis favore paroeciae vel missionis relate ad bona per testamentum relicta, exceptis tantummodo aedificiis, nullum vestigium reperitur. Pontifex, legem constituendo, suprema sua auctoritate ea confirmat quae ab altera Synodo Westmonasteriensi statuta fuere: « Iubet, igitur, ratio, itemque Nos constituimus, hac in re religiosos ad leges Westmonasteriensis Synodi sese affatim accommodare oportere ». In decretis vero huius Synodi iuris praesumptio favore missionis seu paroeciae restringitur ad aedificia, usibus religiosis destinata, quae vel ab aliquo benefactore providentur, vel, partim saltem, ex stipe a fidelibus collata eriguntur, quo altero casu praesumptio favore missionis est iuris et de iure. Simul autem cavetur ut dicta praesumptio iuris vel iuris et de iure ad *novas* tantum fundationes applicetur, ubi de regularibus est quaestio. En Synodi verba: « IV. Quotiescumque erigatur aut provideatur ecclesia seu schola, sive aliud quodvis aedificium usibus religiosis destinatum, sive ex integro sive ex parte pecuniis collatis a fidelibus, vel etiam a quavis societate piorum catholicorum, eleemosynarum administratrice, eiusmodi aedificium habendum est veluti in perpetuum illi loco addictum. Et quamvis missio de qua agitur sit ab aliqua corporatione religiosa occupata et administrata, eleemosynae illae praesumuntur non corporationi ipsi, seu Dei cultui promovendo et pauperum levamini fuisse collatae, eoque in loco ad hosce usus erogandae. V. Similiter iudicandum, si ab aliquo benefactore talia aedificia alicubi provideantur, nisi certissime constet declarasse se in tali erectione non loci eiusque fidelium commodum respexisse, sed Ordini illi donum voluisse conferre: *Regulae sub numero praecedenti et sub hoc traditae,*

quoad ius in fundationes, sunt applicandae ad novas tantum fundationes, cum de Regularibus agitur ». Haec adiuncta cautio, qua vis retroactiva decreti expresse excluditur, procul dubio demonstrat dictas iuris praesumptiones in iure communi non exstitisse: nulla enim erat ratio cur Regulares quoad antiquas fundationes ab onere a iure communi imposito eximerentur a S. Congregatione de Propaganda Fide, cuius approbatione Synodus Provincialis Westmonasteriensis indigebat ut vim legis haberet.

De fundis vero per donationes vel testamenta fidelium ad pias causas destinatis Synodus speciatim agit sub numero secundo et tertio eiusdem decreti VIII, in quibus de praesumptione iuris omnino silet, et praecipit dumtaxat ut, ubi dubia est intentio donatoris vel testatoris, interpretatio fiat iuxta consuetas regulas canonicas. Ita sub numero II: « Igitur adlaborandum ut omni modo determinetur (si dubium existat) intentio et animus donatoris vel testatoris alicuius fundi, et ut usui ab ipso definito ipsius fructus accuratissime applicentur ». Sub numero III: « Si vero huiusmodi intentio non constet ex aliquo certo documento, *servandae sunt regulae sive canones, quibus de tali voluntate recte iudicari possit* ».

Sed neque ex parte narrativa Constitutionis Leonianae praesumptio iuris deduci potest. Ad rem certe non faciunt verba a patrono actoris citata: « Nihil enimvero in his decernendis vel praecipiendis est actum, quod iuris communis doctrinis vulgatissimis apprime non congruat ». Hic enim agitur taxative de duobus rescriptis S. Congregationis de Propaganda Fide diei 19 aprilis 1869 et diei 10 maii 1868, in quibus nihil habetur de praetensa iuris praesumptione, sed quorum primum statuit Regulares, bonorum temporalium, quae ipsis intuitu missionis tributa sunt, Episcopis rationem reddere oportere, non autem eorum quae ad ipsos qua regulares spectant: « I. Missionarii regulares bonorum regularium, ad ipsos qua regulares spectantium, rationem Episcopis reddere non tenentur. II. Eorum tamen bonorum, quae missioni vel regularibus intuitu missionis tributa fuerunt, Episcopi ius habent ab iisdem Missionariis regularibus, aeque ac a parochis cleri saecularis, rationem exigendi ». Alterum rescriptum « in mandatis dederat ut bona missionum diligenter describerentur, ea secernendo quae propria missionum essent ab iis quae ad sodalitia sodalesve singulos pertinerent ».

In posteriori paragrapho Constitutionis agitur de iuris praesumptione favore missionis, ibique prima facie videretur thesis actoris sustineri per verba ab ipso citata: « Praeterea si in parochum rectoremve, a quibus spiritualia alimenta fideles accipiunt, haud inconcinne praesumi potest collata liberalitas, ubi ecclesia bonis praedita sit, per quae reli-

gionis decori et ministrorum tuitioni prospiciatur, longe aliud iudicium esse debet ubi eam bonorum copiam ecclesia non habeat, ac liberalitate fidelis populi unice ac potissimum sustententur. Tunc enim largitores putandi forent voluisse consulere cultus divini splendori et religionis dignitati ». At patronus actoris in citatione facienda periodum complere obliviscitur, verba principalia in fine omittens, quibus omissis alius exsurgit doctrinae sensus. Scripsit enim Summus Pontifex: « Tunc largitores putandi forent voluisse consulere cultus divini splendori et religionis dignitati, *ea ratione et modo quem ecclesiastica auctoritas decerneret* ».

Si, videlicet, lex quaedam ab auctoritate ecclesiastica feratur, seu, uti ulterius exponitur in Constitutione Pontificia, si legis auctoritas sese interponat, tempora et causas largitionum praestituens, hac lege ligantur voluntates fidelium, qui nequeunt pro arbitrio modum et finem designare in quem oblatam stipem erogari oporteat. Hic, nimirum, non est quaestio de regula interpretationis faciendae in dubio de intentione largitoris, qua beneficium parochi vel rectoris sit praeferendum, si ecclesia bonis praedita sit, sin aliter, ecclesiae vel missioni favendum esset; agitur potius de pii largitoris voluntate, etiam clare manifestata, per legem limitanda: « nequit enim facere privata voluntas - prout addit Constitutio - ut quod a legitima potestate in bonum commune praecipitur, certo destituatur effectu ». Id ulterius patet ex allato exemplo legis primitivae Ecclesiae, qua cautum fuit ut pecunia omnis dono accepta, non solum ad Dei cultum et pauperum levamen adhiberetur, sed etiam ad honestam cleri sustentationem. Nullius autem legis auctoritas in casu nostro se interposuit ad piae testatricis voluntatem limitandam.

Ea autem quae in Constitutione *Romanos Pontifices* ex auctore Reiffenstuel referuntur *de oblationibus* fidelium, ad rem nostram non faciunt, quia *de oblationibus* sensu stricto canonico tractat, prout in tit. 30, lib. 3, Decretalium, *De Decimis, Primitiis et Oblationibus,* quae dona per testamentum relicta non complectuntur: et in verbis ex commentario Reiffenstuel citatis iste auctor quaestioni sibi propositae respondet: « Ad quem pertineant *oblationes in vel extra ecclesiam factae?* » (Reiffenstuel, lib. III, tit. 30, n. 190). Cum, videlicet, in hisce casibus largitorum intentio, uti plurimum, lateat, hinc praesumitur, *praesumptione per consuetudinem inducta,* uti notat Constitutio Pontificia, eas donationes, paucis tantum subductis ab auctore Reiffenstuel indicatis, intuitu ecclesiae factas fuisse. Inde autem regula desumi nequit ad interpretandam testatoris voluntatem imperfecte expressam in instrumento solemniter confecto, quod dicta consuetudo nullatenus afficit.

Neque ipsa citata Constitutio hanc regulam ad interpretandam testatoris voluntatem supplere dicenda est: etenim in eadem per totam desideratur quaelibet mentio testamenti aut testatorum; ac solummodo commemorantur, in sensu mox citato, *largitores: ... « quid largitor voluerit »*.

Nec iuvat actori regula a S. Sede admissa, iuxta Revmum Archiepiscopum Cerretti, in negotiis tractandis cum Statibus Foederatis Americae Septentrionalis de bonis ecclesiasticis in Insulis Philippinis, nempe: « che fosse riconosciuta ad essi (religiosi) la proprietà di quei beni i « quali in base a documenti fosse risultato che erano ceduti o donati « all'Ordine Religioso e non alle parrocchie o chiese, il che qualora non « fosse chiaramente risultato, i beni s'intendevano donati o ceduti alla « parrocchia ». Scitum enim est S. Sedem in huiusmodi negotiis cum Statu civili agendis, pro bono rei publicae et salute animarum, iuribus inconcussis ecclesiasticis, etiam pro subditis, renunciare posse et solere. Unde ex actis in talibus negotiis nefas esset concludere regulam a S. Sede admissam iuris communis doctrinam pro duobus saeculis anteactis referre. Ceterum, illius controversiae definitio immutatum reliquit dominium latifundi Marimla seu Delayap, cuius possessio post dictam compositionem factam penes PP. Augustinianos adhuc manebat.

Maioris speciei argumentum forsitan patronus actoris invenire potuisset in decretali Innocentii III cap. 15, tit. 26, lib. 3, *De testam. et ultim. volunt.*, ubi expresse agitur de legato facto Episcopo, quod decernit Pontifex praesumendum esse intuitu ecclesiae relictum, nisi testator propinquus sit Episcopi, quod etiam observandum esse voluit in casu aliorum, qui ecclesiasticam administrationem haberent: « Requisisti de iis, inquit, quae testator pro anima sua legat in ultima voluntate, qualiter sint inter Episcopum et Ecclesiam dividenda ... Sed considerandum est diligenter, utrum testator leget hoc modo: « *Relinquo* (inquit) *istud Episcopo* », aut: « *Relinquo istud Ecclesiae* ». In primo casu distinguendum est, utrum relinquatur illud Episcopo ab extraneo, an a propinquo. Si ab extraneo, generaliter verum est, quod praesumitur esse relictum intuitu Ecclesiae, non personae ... Si vero relinquatur illud Episcopo a propinquo, praesumitur esse relictum non intuitu Ecclesiae sed personae, nisi forte contrarium probaretur ... Illud autem est generaliter observandum circa eum qui potest proprium possidere, praelationem, vel administrationem Ecclesiae non habentem, quod si ei aliquid specialiter relinquitur, non solum a propinquo, verum etiam ab extraneo, intelligitur esse relictum non intuitu Ecclesiae sed personae, nisi probatio in contrarium appareret ».

Attamen decretalis Innocentii III casui nostro applicari nequit, quia Doctores, duce A Mostazo, tenent in dict. cap. *Requisisti* sermonem non esse de legato pio, sed profano facto Episcopo (A Mostazo, *De causis piis*, lib. 1, cap. 1, n. 20); hinc distinctio inducta inter extraneum et consanguineum legantem, quatenus ille praesumendus sit voluisse Ecclesiae, Episcopi sponsae, prospicere et legatum pium relinquere, alter vero, causa sanguinis, personae Episcopi prospicere et consequenter legatum profanum relinquere; Pontifex nimirum suo decreto favorem causae piae tribuit. Controversia hodierna, autem, vertitur inter duas causas aequo iure pias, monasterium nempe PP. Augustinianorum et missionem Candabensem, unde pontificium decretum uni prae alteri non favet.

Praeterea, saeculo decimo septimo, quo tempore scilicet Lucia Gumamela elogium suum confecit, teste Card. De Luca, qui vita functus est an. 1683, quatuor annos post mortem piae testatricis, praevaluit doctrina quod, licet causa pia in ultimis voluntatibus et legatis iuris favore gaudeat respectu defectus solemnitatum a lege positiva praescriptarum, nullo tamen privilegio prae causis profanis fruatur, ubi quaestio fit de imperfecta seu obscura voluntatis legantis manifestatione. Ita in *Summa legatorum*, n. 68: « Duplex itaque defectus vel imperfectio in legatis aliisque ultimis voluntatibus dignosci solet, voluntatis scilicet ac solemnitatis; in iis itaque voluntatis defectum respicientibus (quidquid aliqui male opinentur) nullus est piae causae favor ... quoniam defectus est naturae, cui legis positivae privilegia non dispensant, ut generaliter in testamentorum aliarumque voluntatum sede, occasione legatorum advertitur ». Admittit quidem favore causae piae praesumptionem benignae interpretationis, hanc tamen praesumptionem negat esse talem praesumptionem iuris, quae clarae seu plenae probationi tantummodo cedere debeat, sed quaestionem esse potius facti quam iuris affirmat, et dictam praesumptionem favore causae piae cedere oportere fortiori praesumptioni in contrarium. « Favor piae causae - scribit (*De legatis*, disc. 14, n. 6 seq.) - hunc effectum operatur, magis benignae ac latae interpretationis..., praesumendo voluntatem disponentis eo modo quo melius ac pinguius illa impleri potest. ... Ubi vero facti circumstantiae ob claram probationem, vel *fortiores praesumptiones*, dictam praesumptionem cessare faciant, ... tunc favor causae piae nullius est operationis, ex vera propositione pluries insinuata sub tit. *De testam.*, quod piae causae privilegium operativum est in iis, quae pendent a iuris positivi subtilitate et solemnitatibus, non autem in iis, quae sunt voluntatis ac iuris naturae... Et consequenter tamquam in *quaestionem facti et volun-*

tatis potius quam iuris, ... decisio regulanda est *ex facti circumstantiis ex quibus verisimilem disponentis voluntatem* indagare oportet, illamque servare».

In facto. - Praesumptio iuris, itaque, in casu actori non favet, nec is proinde ab onere probandi relevatur, cum PP. conventi in meliori conditione sint possidentium. Attamen dato et non concesso, quod praesumendum sit bona controversa legata fuisse conventui intuitu missionis, nisi contrarium probetur, dicendum est in casu plene constare bona, de quibus in claus. 116 testamenti Luciae Gumamela, intuitu PP. Augustinianorum conventui de Candàba fuisse legata.

Imprimis id patet ex verbis ipsis clausulae 116, praesertim si cum clausula superiore (n. 115) comparentur: « Dichiaro parimenti che tutti « i miei seminativi etc. li lascio in limosina al Convento del Beato San- « t'Andrea qui di Candàba; ad elezione del Padre Priore Fra Giuseppe « della Croce resti fondarne cappellania, perchè godano di Messe le « anime dei miei genitori e io, e i miei fratelli. Faccia quanto comando ». Notandum praesertim est testatricem non dixisse simpliciter: « lascio al « Convento », sed: « lascio *in limosina* al Convento »: familiae scilicet religiosae de Candàba - conventus enim, communitatem Fratrum Augustinianorum significat, non domum materialem, quae subiectum iuris esse nequit - constitutae ex Fratribus Mendicantibus qui de eleemosynis vivebant, eleemosynam conspicuam reliquit. Merito, igitur, Fratres illius eleemosynae eumdem esse scopum reputarunt ac aliorum donorum, quae ipsis a piis legatoribus titulo eleemosynae obveniebant, nempe ad eorum substentationem. Hic eleemosynae scopus, a qualitate legatarii indicatus, non minus clare emergit ex considerata qualitate personae legantis. Lucia Gumamela, enim, utpote inter Tertiarias Ordinis S. Augustini cooptata, se filiam Ordinis reputabat et sororem PP. Augustinianorum, quae in clausula 14 testamenti vocat: « Mis Hermanos Confradres de nuestro Padre S. Augustin ». Habitu Ordinis indutam sepeliri se iussit: exsecutores suae ultimae voluntatis delegit tum ipsum Priorem Provincialem eius temporis, Fr. Ioannem Xeres, tum illius praedecessorem, Fr. Iosephum Duque, ambos ex Ordine Eremitarum S. Augustini, quibus, aiebat: « do ogni mia facoltà come se io fossi « loro, perchè possano difendere cause contro chiunque pretendesse di « pregiudicare i miei diritti ... e di possedere terreni dei miei, tutti i « quali intieramente consegno ai miei esecutori testamentari, fino all'ul- « tima sentenza definitiva; e così facciano ciò che comando, che è mia « volontà ». Ex pluribus titulis, nimirum, ostenditur testatricis animus

in religiosos propensus, unde iure arguitur ipsam, eleemosynam Fratribus Mendicantibus relinquendo, religiosis ipsis benefacere voluisse.

Eadem conclusio fluit ex contextu clausulae 116. Immediate enim sequitur clausulam (n. 115), qua alia pars latifundi Marimla Provinciae legata fuit, cuius terminos accurate repetit. In clausula 115 legitur: « ... le *dono per lemosina alla Provincia del SSmo Nome di Gesù* del « Nostro S. Padre Agostino; *ad elezione del Nostro P. Provinciale* resti « *farne cappellania e applicare Messe* pei miei genitori ecc. ». Cui respondet clausula 116: « lascio *in limosina al convento del Beato S. Andrea qui* « *in Candàba; ad elezione del Padre Priore,* Fr. Giuseppe della Croce, « resti *farne cappellania, perchè godano di Messe* le anime deï miei « genitori ecc. ». Bona autem Provinciae legata, intuitu PP. Augustinianorum collata fuerunt, prout statuit res iudicata, ex duplici sententia conformi exsurgens. Neque aliam interpretationem patitur clausula subsequens, iisdem terminis expressa, siquidem ex materia subiecta ratio diversae interpretationis non habetur. Si dicatur conventum missionem seu *Doctrinam* localem, ens iuridicum a conventu certe distinctum, quodammodo repraesentasse, sicut Capitulum ecclesiam collegiatam quam regit, quatenus missionis administratio ad conventum spectabat, idem dici potest de Provincia respectu missionum quibus praeerat, cum pro *omnimoda auctoritate* qua gaudebat, per speciale privilegium exemptionis a Summis Pontificibus Hadriano VI et S. Pio V concessum, *Doctrinas* sibi subditas potestate quasi-episcopali regeret et administraret. Si itaque ecclesiastica administratio missionum in casu Provinciae non obstat quominus bona intuitu PP. Augustinianorum tributa esse dicantur, ita nec in casu conventus obstare debet, perpensis praesertim rationibus superius allatis et aliis hic breviter indicandis.

Omnino congruum, enim, piae testatrici videri debuit, ut, facta provisione pro Ordinis Provincia, non praetermitteretur, in bonis distribuendis, domus religiosa in loco Candàba, iurium subiectum a Provincia distinctum (can. 488 § 6, Cod. I. C.), quacum arctiore consuetudinis vinculo iungebatur. In territorio enim Candabensi erat sedes hereditaria familiae suae, ibique per ministerium Patrum conventus vita eius religiosa enutrita fuit. Priori conventus praecipue, Fr. Iosepho a Cruce, multum debuit, eique in elogio suo gratum animum profitetur: « per il « grande aiuto che mi ha dato e il grande amore che ha verso di me » (claus. 110). Quapropter, attenta maxime indole solemnis documenti, a perito legali, nimirum, iuxta minutissimas instructiones testatricis in 125 clausulis magna cum cura confecti, alia clausulae 116 significatio impossibilis evadit. Fingatur paulisper, enim, testatricem, post exaratam

clausulam 115, qua latifundi pars assignata fuit Ordinis Provinciae, notario mandatum dedisse aliam latifundi partem in clausula subsequenti non ad utilitatem PP. Augustinianorum, sed ecclesiae seu missionis ab ipsis administratae destinare: iam evidenter patuisset necessitas novam adhibendi formulam ex illis quamplurimis, quae menti sponte occurrunt ad novum scopum determinandum. Vox *Doctrina* ex. gr. (centrum missionis cum cura animarum), quae etiam sub finem testamenti nominatur, adhiberi poterat, vel *Missio*, vel locutio generica qua bona destinarentur ad salutem animarum procurandam, vel ad divinum cultum promovendum etc. etc. Hisce autem omnibus locutionibus praetermissis, eadem donationis formula ac in clausula 115 selecta fuit ad aliam latifundi partem conventui attribuendam. Eadem itaque verba in clausulis iuxta positis eumdem sensum habere necesse est. Unde de mente testatricis concludendum est iuxta notum effatum: « Quod voluit expressit, quod noluit tacuit » (ad text. in c. unic. § *Sui autem*, C. *De caduc. tollend.*). Ex verbis ipsius testatricis, igitur, voluntas eius explorata est; spiritus et littera dispositionis testamentariae conveniunt: Lucia Gumamela diligebat Ordinem Augustinianorum, et maxime conventum eorumdem in loco Candàba, atque in eo voluit beneficium collocare.

Ex clausulae exsecutione pariter liquet bona conventui legata fuisse intuitu communitatis religiosae. Plenarium Provinciae Definitorium, in sessione diei 14 maii 1680, Priori Provinciali facultatem fecit ea omnia peragendi quae necessaria essent ad formalem legati acceptationem: « Diamo autorizzazione al nostro Padre Provinciale perchè col suo Defi- « nitorio possa *accettare* le cappellanie che fondò donna Lucia Gumamela « per questa Provincia e per il nostro convento di Candàba, *facendo a* « *ciò le pratiche necessarie* di cui abbiamo avuto comunicazione ».

Huiusmodi rei consulere spectabat ad Fr. Iosephum a Cruce qui munus suum explevit per instrumentum coram notario die 25 ianuarii 1681 confectum, ubi legitur: « Innanzi a me... è comparso il P. Giu- « seppe della Croce, Priore del paese Candàba... e con licenza esibita « del M. R. P. Fr. Diego di Gesù... disse che donna Lucia Gumamela... « lasciò disposto nella clausula 116 che si gravasse sulla chiesa di « S. Andrea del detto paese di Candàba 45 cabalitas di terreno netto, « che sono situate nel territorio di Marimla... Quindi nel miglior modo « il R. P. Fr. Giuseppe della Croce, Priore di detto paese di Candàba, « dichiara che fin da ora impone, assegna e fonda, e per sempre, nella « chiesa e convento di S. Andrea, che dota con le dette 45 cabalitas, « con i detti stagni, *nella qualifica di Priore che egli è di questo con-*

« *vento, affinchè come beni di esso siano riconosciuti ed avuti;* e in vista « di essi ora e per sempre abbia l'obbligo il detto Priore di detto con- « vento di Candàba, e gli altri che in avvenire gli succederanno... di « dire in ciascun anno le 8 Messe... con le rendite e frutti che daranno « i detti terreni seminativi... *i quali resteranno perpetuamente come beni « del convento... ed allo adempimento del suddetto obbliga i beni e rendite « di detto convento,* perchè riconosce ridondare a pro' ed utilità di esso ».

Itaque praefatus P. Iosephus a Cruce, utpote exsecutor istius particularis voluntatis, a testatrice deputatus ad fundandam cappellaniam, in citato instrumento Missarum onus in specie determinavit, eiusdemque subiectum demonstravit et fundum legatum iuxta mentem testatricis adsignavit. Ad cappellaniam autem fundandam, seu ad Missarum celebrationi in perpetuum providendum, praeter opus exsecutoris, ulterius requirebatur ut fundus legatus simul cum onere Missarum ab illa persona acceptaretur cuius favore relictus fuit. P. Iosephus a Cruce, vero, duplex habuit officium in loco Candàba, Prioris nempe conventus et Rectoris missionis seu *Doctrinae*, ac proinde utriusque iura tueri debuit. Pro munere suo autem uti Prior conventus, non ut Rector missionis, legatum simul et onus pro conventu, non pro missione acceptavit: « ... il R. P. Fr. Giuseppe della Croce ... assegna e fonda e per sempre « nella chiesa e convento di S. Andrea, *che dota* con le dette 45 caba- « litas, con i detti stagni, *nella qualifica di Priore che egli è di questo « convento* ». Acceptatio itaque legati cum eiusdem onere facta fuit nomine conventus, non missionis.

Ea mente, porro, confectum est instrumentum, ut in perpetuum constaret de subiecto dominii bonorum et oneris adiecti; in eo autem exsecutor categorice affirmat bona esse conventus: « ... i quali resteranno « perpetuamente come beni del detto convento ... affinchè come beni « di esso (convento) siano conosciuti ed avuti »; et pro Priore conventus eiusque successoribus onus Missarum in perpetuum acceptatur. Nefas autem fuisset P. Iosepho a Cruce in documento solemni, quo de dominio bonorum constare deberet, eadem conventui attribuere, cuius ipse erat Prior, si reapse pertinuissent ad missionem, cuius ipse erat Rector. Praeterea, nullo iure potuisset omnia alia bona conventus oppignorare in adimplementum obligationis assumptae, si haec super missione et non super conventu gravasset: « E ad adempimento del suddetto, obbliga « i beni e rendite di detto convento, perchè riconosce ridondare a pro' « ed utilità di esso ».

Hisce omnibus rite consideratis, facilis est responsio difficultati a patrono actoris motae, qui ex cappellania fundata in *ecclesia S. Andreae*

« nella chiesa e convento di S. Andrea », deducere vellet bona conventui legata fuisse intuitu missionis, siquidem, uti ait, ecclesia S. Andreae ad missionem pertinebat, et pro particulari devotione ecclesiae materialis testatricem Missam in eadem fundatas voluisse contendit, cum ibi sepeliri se iusserit, ibique genitores eius sepulti fuerint. E contrario enim ecclesia S. Andreae non unice ad missionem, sed principaliter ad monasterium pertinebat tanquam eius membrum; nam, ut recte notat sententia coram Rossetti, conventus non constat una habitationis domo, in qua servatur vita communis, sed etiam ecclesia, sacris peragendis destinata. Unde vox *ecclesia,* si nude accipiatur, in casu, aequivoca dici potest, sed ex verbo adiuncto *conventus* « nella chiesa e convento di « S. Andrea » omnis aequivocatio tollitur, et sensus determinatur ad significandam monasterii partem. Ipse P. Iosephus a Cruce, revera, ecclesiam S. Andreae, in citato instrumento, non considerat ut a conventu distinctam, sed ut quid unum cum conventu efformantem. Ita in parte narrativa documenti dicit: « che donna Gumamela... lasciò disposto « nella clausola 116 che si gravasse la *chiesa* di S. Andrea del detto « paese di Candàba di quarantacinque cabalitas ecc. », cum constet in clausula 116 non ecclesiam nuncupari, sed conventum. Testatrix ipsa statuit quidem Missas aliquot esse celebrandas, sed nihil cavit de loco celebrationis. Nullo modo sollicitam se ostendit de divino cultu in ecclesia S. Andreae fovendo, de bono fidelium qui ibidem Missas audirent, sed dumtaxat de suffragiis, quibus anima ipsius animaeque suorum iuvarentur, quod fieri potest per Missas ubivis celebratas. Heic iterum, itaque, effatum supra citatum applicari potest: « Quod tacuit, noluit ».

Non licebat autem P. Iosepho a Cruce, exsecutori istius particularis dispositionis testamentariae, voluntatem immutare testatricis, obstante lege canonica: « Exsecutores, ait Pirhing (lib. 3, tit. 26, n. 132), non possunt a iusta et licita testatoris voluntate discedere, vel eam in aliud opus quantumvis melius commutare; ut colligitur ex c. *Conquestus,* 16, *de for. comp.* » Cfr. etiam Conc. Trid., sess. 22, c. 5, *de reform.;* Santi - Leitner, lib. 3, tit. 26, n. 76; Cod. I. C. can. 1514. Neque praesumendum est eum voluisse religiosorum conditionem deteriorem efficere, conventus iura in bona legata minuendo. Exsecutor, scilicet, determinationem loci celebrationis Missarum tanquam conditionem bonis legatis adnectere nec potuit nec voluit. Unde determinatio loci non erat conditio legato adiuncta, sed potius naturale consectarium ipsius eleemosynae pro Missis conventui relictae. Ubi enim melius celebrari poterant Missae nisi in conventu ipso, seu in ecclesia conventui adnexa, utpote eiusdem parte integrali? Illa quidem perpetuitas loci intimo nexu

iungitur cum perpetuitate bonorum conventui inhaerentium, quae a testatrice absolute volita fuit, uti supra demonstratum est, et ab eadem dependet: « Ora e per sempre abbia l'obbligo il detto P. Priore di detto « convento di Candàba, e gli altri che in avvenire gli succederanno, di « dire in ciascun anno le dette 8 Messe con le rendite e frutti che « daranno i detti terreni seminativi, *i quali resteranno perpetuamente « come beni del convento* ». Alio itaque translatis religiosis, cessat ratio cur in ecclesia S. Andreae Missae celebrari debeant, cum, resoluta domo conventuali, ipsa ecclesia, qua monastica, non amplius existat. Demonstrative, scilicet, seu ratione religiosorum ibi commorantium, locus celebrationis in exsecutionis instrumento indicatur, non autem taxative pro particulari devotione illius ecclesiae materialis, ac proinde iuxta doctrinam Card. De Luca (*Adnot. ad Conc. Trid.*, disc. 17, n. 4), in sententia rotali citatam, onera et iura legati religiosos sequi debent.

Ex observantia, denique, decursu annorum haud aliter concludi potest. Omnimoda enim facultas ex parte religiosorum, qua constanter usi sunt, disponendi pro lubitu de praefatis bonis, intelligi nequit, si intuitu missionis, non autem communitatis Augustinianorum legata fuerint. Ita ex. gr., anno 1695, vi capitularis decreti, Provincia SS̃mi Nominis Iesu universa bona, his haud exclusis, quae conventui de Candàba per testamentum Luciae Gumamela obvenerant, sibi administranda reservavit. Anno 1698 celebratio et onera Missarum ex facultate capituli provincialis ab ecclesia S. Andreae ad civitatem Manilensem translata sunt. Anno vero insequenti bona iterum conventui de Candàba adsignata sunt, imposito tamen onere solvendi decem centesimas partes fructuum in favorem Provinciae, remanente obligatione Missarum penes Priorem Provincialem. Anno tandem 1784 bona, onera et iura, ita decernente capitulo Provinciali, in conventum civitatis Manilensis definitive transierunt.

Huiusmodi vicissitudines in bonis administrandis et oneribus implendis nullam praebent difficultatem tantummodo in hypothesi quod bona ad domum religiosam Ordinis Eremitarum S. Augustini cum solo Missarum onere pertinuerint; tunc enim eorumdem usus et administratio, necnon solutio onerum iuxta constitutiones et regulas eiusdem Ordinis, salva testatricis voluntate, ordinari debebant: re enim vera, P. Iosephus a Cruce in legato acceptando et cappellania fundanda declaravit, obligationes assumptas Ordinis regulis et constitutionibus subiectas esse debere: « A tutto ciò si obbliga il detto Padre nella surriferita forma, « e come si può obbligare a seconda delle sue regole e costituzioni ».

Quod vero ad fructus attinet bonorum controversorum, de quibus in praesenti instantia haud speciatim disceptatum est, DD. Auditores

dispositionem in sententia rotali coram Rossetti statutam non esse immutandam censuerunt.

Quibus omnibus tum in iure cum in facto perpensis, Christi nomine invocato, Nos infrascripti Collegii rotalis auditores pro tribunali sedentes, et solum Deum prae oculis habentes, decernimus, declaramus et definitive sententiamus, ad propositum dubium: « An bona, de quibus in « clausula 116 testamenti Luciae Gumamela, conventui de Candàba tributa « sint intuitu Patrum Augustinianorum, ita ut ad ipsos, non ad missio- « nem seu paroeciam, eorumdem dominium pertineat in casu », respondentes: *Affirmative,* seu bona, de quibus in clausula 116 testamenti Luciae Gumamela, conventui de Candàba tributa esse intuitu Patrum Augustinianorum, ita ut ad ipsos, non ad missionem seu paroeciam, eorumdem dominium pertineat; et insuper fructus esse restituendos a parocho Lapus Augustinianis Patribus sicut in expositione sententiae declaratum est. Expensas autem triplicis instantiae rotalis inter partes compensatas esse volumus.

Ita pronunciamus, mandantes Ordinariis locorum et ministris tribunalium ad quos spectat, ut exsecutioni mandent hanc nostram definitivam sententiam, ad tramitem tituli XVII, lib. IV, Codicis iuris canonici, et adversus reluctantes procedant ad normam ss. canonum, et praesertim cap. 3, sess. XXV, *de reform.* Conc. Trid., et can. 1924 Cod. i. c., iis adhibitis exsecutivis et coercitivis mediis, quae magis opportuna et efficacia pro rerum adiunctis exstitura sint.

Romae, in Sede Tribunalis S. R. Rotae, die 16 augusti 1921.

Ioannes Prior, Pro-Decanus, *Ponens*
Fridericus Cattani Amadori
Petrus Rossetti
Raphael Chimenti
Maximus Massimi
Iulius Grazioli
Franciscus Parrillo
Franciscus Solieri
Iosephus Florczak
Iacobus Sole
Egon Schneider

Ex Cancellaria, 9 novembris 1921.

T. Tani, *Notarius.*

II

Citatio edictalis

IMOLENSIS

NULLITATIS MATRIMONII (MAZZOLANI-MANCURTI)

Cum ex actis processus in Curia Imolensi peractis, constet Dominam Iustinam Mancurti, in causa conventam, reperiri non posse, ad instantiam patroni actoris, Domini Dominici Mazzolani, per praesens edictum eandem conventam citamus ad comparendum, sive per se sive per procuratorem legitime constitutum, coram Nobis in sede Tribunalis S. R. Rotae (Palazzo della Dataria, via della Dataria, n. 94, Roma) die 20 iunii 1922, hora 11, ad dubium concordandum vel infrascriptum subscribendum, et ad diem destinandam, qua habebitur Turnus Rotalis pro causae, de qua supra, definitione.

DUBIUM

An constet de nullitate matrimonii in casu.

Ordinarii locorum, parochi, sacerdotes et fideles quicumque notitiam habentes de domicilio aut commorationis loco Dominae praefatae, curare debent, si et quatenus fieri possit, ut de hac edictali citatione pars conventa moneatur.

Fridericus Cattani Amadori, *Ponens.*

L. ✠ S.

Ex Cancellaria Tribunalis S. R. Rotae, die 4 aprilis 1922.

Ioannes Ladelci, *Notarius.*

Traduction.

TRIBUNAL DE LA SACRÉE ROTE ROMAINE

Citation par édit

IMOLENSIS

NULLITATIS MATRIMONII (MAZZOLANI-MANCURTI)

Puisqu'il conste des actes du procès, qui a été fait dans la Curie de Imola, que Madame Justine Mancurti, défenderesse en cette cause, ne peut être trouvée, sur l'instance de l'Avocat de Monsieur Dominique Mazzolani Acteur, Nous citons par le présent édit la même défenderesse à comparaître par propre personne ou par procureur légitimement constitué, devant Nous, au siège du Tribunal de la S. Rote Romaine (Roma, Palazzo della Dataria, via della Dataria, n. 94) le 20 juin 1922, à 11 heures du matin, pour souscrire le doute ci-dessous rapporté et fixer le jour de la proposition de la cause devant la Rote.

DOUTE

Conste-t-il de la nullité du mariage dans le cas présent?

Les Ordinaires des lieux, les curés, les prêtres et les fidèles ayant connaissance du domicile ou du lieu de la résidence de la dite défenderesse doivent, dans la mesure du possible, l'avertir de la présente citation.

Frédéric Cattani-Amadori, *Ponent de la cause.*

L. ✠ S.

Donné à Rome, le 4 avril 1922.

J. Ladelci, *Notaire.*

COMMISSIO PRAELATITIA PARTICULARIS

Citatio edictalis

ROMANA

NULLITATIS MATRIMONII (DENTICE DI FRASSO-WILDE)

Die 31 martii 1922

Cum, ubi actu commoretur Domina Georgia Wilde, in causa de qua supra rea conventa, certo non sciatur, infrascriptus Iudex in causa Instructor, ad instantiam actoris, Caroli e comitibus Dentice di Frasso, per praesens edictum, eamdem citat ad comparendum coram Ipso in suo domicilio, Romae, via Po, 31, die 11 iulii 1922, hora quarta cum dimidio post meridiem, ad depositionem faciendam iuxta interrogationes eidem proponendas.

Monetur autem Domina Georgia Wilde quod, si die et hora statutis non compareat, nihilominus in causa, ea absente, ad ulteriora procedetur.

Ordinarii locorum, parochi, sacerdotes et fideles quicumque de domicilio aut loco commorationis praefatae Dominae notitiam habentes, curabunt ut, in quantum id fieri possit, ipsa de edictali hac citatione certior fiat.

Iulius Grazioli, *Iudex Instructor.*

L. ✠ S.

Ioannes Ladelci, *Actuarius.*

Traduction.

COMMISSION PRÉLATICE PARTICULIÈRE

Citation par édit

ROMANA

NULLITÉ DE MARIAGE (DENTICE DI FRASSO-WILDE)

Comme le domicile actuel de Madame Georgette Wilde, défenderesse dans la susdite cause, est inconnu, le soussigné Juge Instructeur, sur demande de l'acteur Monsieur le comte Charles Dentice di Frasso, par le présent édit cite la même défenderesse à comparaître en personne par devant Lui à son domicile, Rome, via Po, 31, le 11 juillet 1922, à quatre heures et demie de l'après-midi, pour faire sa déposition sur les questions qui lui seront posées.

Si Madame Georgette Wilde ne paraîtra pas le jour et l'heure indiqués, on poursuivra toutefois le procès en son absence.

Les Ordinaires des lieux, les curés et les fidèles ayant connaissance du domicile ou de la résidence de Madame Georgette Wilde devront, dans la mesure du possible, l'avertir de la présente citation.

Donné à Rome, le 31 mars 1922.

Jules Grazioli, *Juge Instructeur.*

L. ✠ S.

Jean Ladelci, *Actuaire.*

DIARIUM ROMANAE CURIAE

S. CONGREGAZIONE DEI RITI

Martedì 4 aprile 1922, presso l'Emo e Revmo Signor Cardinale Aidano Gasquet, Ponente della Causa Romana di beatificazione e canonizzazione del Venerabile Cardinale Roberto Bellarmino della Compagnia di Gesù, si è tenuta la Congregazione dei Sacri Riti *Antipreparatoria* per discutere tre miracoli, che si asseriscono da Dio operati per intercessione del medesimo Venerabile Porporato, i quali vengono proposti per la sua beatificazione.

SEGRETERIA DI STATO

NOMINA

Con Biglietto della Segreteria di Stato, il Santo Padre si è degnato di nominare:

4 aprile 1922. Monsig. Giovanni Prior, Decano della S. R. Rota, *Consultore della Sacra Congregazione del S. Officio.*

MAGGIORDOMATO DI SUA SANTITÀ

NOMINE

Con Biglietti di S. E. Rma Monsignor Maggiordomo, il Santo Padre si è degnato di nominare:

Camerieri Segreti soprannumerari di S. S.:

7 marzo 1922. Monsig. Silvio Fagiolo (Roma).
» » » Monsig. Luigi Cavazzi (Roma).
» » » Monsig. Antonio Anelli (Roma).
9 » » Monsig. Giacomo Gentili della diocesi di Sabina.
11 » » Monsig. Luigi Vason, del patriarcato di Venezia.
» » » Monsig. Antonio Frollo, del medesimo partiarcato.
» » » Monsig. Giuseppe Busetto, del medesimo patriarcato.
» » » Monsig. Giacomo Vallée, del medesimo patriarcato.
13 » » Monsig. Vincenzo López Garcia, della diocesi di Malaga.
16 » » Monsig. Vitantonio Chiantera, della diocesi di Monopoli.

16 *marzo* *1922.* Monsig. Pietro Giurazza, della diocesi di S. Angelo de' Lombardi.
» » » Monsig. Scipione Pensuti (Roma).
18 » » Monsig. Giuseppe Baviera, dell'archidiocesi di Bologna.
» » » Monsig. Tommaso Layral, della diocesi di Cahors.
21 » » Monsig. Nicolò Pomati, dell'archidiocesi di Genova.
» » » Monsig. Angelo Cataldi, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Pietro Malfatti, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Francesco De Negri, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Prospero Casella, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Vittorio Belleno, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Angelo Piana, della medesima archidiocesi.
24 » » Monsig. Antonio Santillana, dell'archidiocesi di Angelopoli.
» » » Monsig. Giovanni Battista Cheso, della diocesi di Padova.
28 » » Monsig. Giovanni Avril, dell'archidiocesi di Lione.
» » » Monsig. Angelo M. Montenegro, dell'archid. di Guatemala.
» » » Monsig. Erlindo Garcia, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Polidoro Stockman, della diocesi di Monterey e Los Angeles (S. U. A.).
» » » Monsig. Giovanni Cawley, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Luigi Bardoni, dell'archidiocesi di Lucca.
» » » Monsig. Michele Carriero, della diocesi di Ostuni.
» » » Monsig. Ignazio Solaro del Borgo, dell'archid. di Torino.
» » » Monsig. Felice Gallinetti, dell'archidiocesi di Bologna.
» » » Monsig. Emiliano Cagnoni, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Luigi Demel, dell'archidiocesi di Olmütz.
» » » Monsig. Giuseppe Kachnik, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Gustavo Klug, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Giovanni Kubiček, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Giuseppe Kuča, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Giuliano Roska, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Giovanni Šrámek, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Francesco Koupil, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Enrico Manuel, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Maurizio Ružička, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Ulderico Karlik, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Paolo Heider, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Giovanni Hejčl, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Luigi Hlavinka, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Riccardo Špaček, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Giuseppe Vyvlečka, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Antonio Kobliha, della medesima archidiocesi.
30 » » Monsig. Domenico Belli, della diocesi di Fabriano.
» » » Monsig. Giovanni Norcia (Roma).
31 » » Monsig. Carlo Veneziani, della diocesi di Piacenza.
» » » Monsig. Caprasio Pallotti, dell'archidiocesi di Bologna.
» » » Monsig. Melchiorre Barberis, della diocesi di Novara.
» » » Monsig. Giorgio di Lorenzo (Roma).
» » » Monsig. Fiorenzo Canuti, della diocesi di Città della Pieve.
» » » Monsig. Alfonso Dénier, della diocesi di Moulins.
» » » Monsig. Angelo Gaeta Caselli (Roma).

31 *marzo* *1922.* Monsig. Francesco Stoppa Guioni (Roma).
» » » Monsig. Giuseppe Ronza, dell'archidiocesi di Vercelli.
» » » Monsig. Tommaso Novella, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Romualdo Pasté, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Carlo Salamano, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Aurelio Motta, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Giovanni Franzioni, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Francesco Kutnar, della diocesi di Königgrätz.
» » » Monsig. Antonio Krubý, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Giovanni Cerny, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Francesco Protschwitzer, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Gustavo Domabyl, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Antonio Kaška, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Antonio Schreiber, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Antonio Nýrlt, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Giovanni Letošnik, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Giuseppe Kaplan, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Giovanni Kobr, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Giovanni Jindra, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Adolfo Brix, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Giovanni Veverka, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Paolo Rozinek, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Edoardo Knopp, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Ferdinando Zajiček, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Giuseppe Domašinsky, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Stefano Dvořák, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Venceslao Dvořáček, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Giovanni Kuhn, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Ludovico Novotný, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Giuseppe Novotný, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Ugo Doskočil, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Luigi Leder, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Giovanni Janisch, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Giuseppe Pospišil, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Vincenzo Blazěk, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Giuseppe Johu, della medesima diocesi.
3 *aprile* » Monsig. Edoardo Gallini, dell'archidiocesi di Bologna.
» » » Monsig. Giuseppe Fanti, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Fidenzio Mellini, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Alfonso Terzi, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Giovanni Nogara, della diocesi di Molfetta.
» » » Monsig. Luigi Ercoli, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Roberto Nogara, dell'archidiocesi di Fermo.
» » » Monsig. Giuseppe Rossino, dell'archidiocesi di Vercelli.
» » » Monsig. Ettore Castelli (Milano e Fano).
» » » Monsig. Francesco Mennini, dell'archidiocesi di Firenze.
» » » Monsig. Marcello Mimmi, dell'archidiocesi di Bologna.
4 » » Monsig. Bruno Kratzig, della diocesi di Trieste e Capo d'Istria.
5 » » Monsig. Antonio Signori, della diocesi di Rieti.
» » » Monsig. Bartolomeo Orsi, della medesima diocesi.

10 aprile 1922. Monsig. Giovanni Ugolinelli, della diocesi di Poggio Mirteto.
» » » Monsig. Carlo Fissore, dell'archidiocesi di Torino.
» » » Monsig. Giovanni Durando, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Giovanni Senerchia, della diocesi di Bovino.
» » » Monsig. Giampietro Certo, dell'archidiocesi di Messina.
» » » Monsig. Giuseppe Savio, della diocesi di Saluzzo.
» » » Monsig. Emanuele Vieira, del patriarcato di Lisbona.
» » » Monsig. Antonio Gioacchino Alberto, del medesimo patriarcato.
» » » Monsig. Giovanni Crisostomo de Freita Barros, del medesimo patriarcato.
» » » Monsig. Edoardo Coelho Ferreira, del medesimo patriarcato.
11 » » Monsig. Luigi Giambene (Roma).
» » » Monsig. Carlo Petrelluzzi, dell'archidiocesi di Sorrento.

Camerieri Segreti di Spada e Cappa soprannumerari di S. S.:

24 febbraio 1922. Il sig. Vincenzo de Giovanni duca di Santa Severina (Benevento-Napoli).
25 » » Il sig. marchese Claudio Leone Lagergreen, del Vicariato Apostolico di Norvegia (Stoccolma).
» » » Il sig. marchese Claudio Lagergreen, del medesimo vicariato (Stoccolma).
21 marzo » Il sig. comm. Luigi Corsanego Merli, dell'archidiocesi di Genova.
» » » Il sig. marchese Lodovico Gavotti, della medesima archid.
» » » Il sig. marchese Flavio Durazzo, della medesima archid.
» » » Il nobile sig. Giuseppe Granello di Casaleto, della medesima archidiocesi.
» » » Il sig. marchese Alberto Carrega, della medesima archid.
» » » Il sig. marchese Franco Doria Lamba, della medesima archidiocesi.
» » » Il sig. conte Giuliano Gambaro, della medesima archid.
» » » Il sig. conte Agostino Ravano, della medesima archidiocesi.
» » » Il sig. marchese Tommaso Balbi, della medesima archid.
28 » » Il sig. comm. Gennaro Elefante, dell'archidiocesi di Conza.
» » » Il sig. Giuseppe M. de Urquijo y Ibarra, della diocesi di Vitoria (Spagna).
» » » Il sig. conte Antonio M. de Murua de Lariz, della medesima diocesi.
31 » » Il sig. conte Carlo de Simony, della diocesi di Digione.
» » » Il sig. Armando de Behault de Dornon, dell'archidiocesi di Malines.
» » » Il sig. conte Giovanni de Victorica y Casuso, della diocesi di Madrid-Alcalá.
» » » Il sig. marchese Raimondo de Dalman y de Olivart, della medesima diocesi.
» » » Il sig. Giuseppe de Rujula y de Ocholerena, della medesima diocesi.
» » » Il sig. marchese Giuseppe Romero Lerroux y Juseu, della medesima diocesi.

31 *marzo* *1922.* Il sig. marchese Agostino Fernandez de Peñaranda y de Angulo, della medesima diocesi.
» » » Il sig. conte Alfonso Crespo y Martin Romero Galvez del Postigo y Godoy, della diocesi di Madrid-Alcalá.
3 *aprile* » Il sig. Cesareo Alvarez de la Rivera, della medesima diocesi
» » » Il sig. Vasco de Quevedo Pessanha, della medesima diocesi
6 » » Il sig. Gerardo Marco Borden, dell'archid. di New-York.
8 » » Il sig. conte comm. Francesco Bernetti Evangelista, dell'archidiocesi di Fermo.
11 » » Il sig. Candido R. de Celis y Mediavilla, della diocesi di Madrid-Alcalá.
» » » Il sig. Raffaele del Rio del Val, della diocesi di Vich.
» » » Il sig. Girolamo Gigli, dell'archidiocesi di Napoli.
» » » Il sig. Enrico Jerningham Stafford, dell'archidiocesi di Westminster.

Camerieri d'onore in abito paonazzo di S. S.:

9 *marzo* *1922.* Monsig. Massimino Milani, della diocesi di Sabina.
11 » » Monsig. Luigi Bagato, del patriarcato di Venezia.
» » » Monsig. Francesco Silvestrini, del medesimo patriarcato.
21 » » Monsig. Giuseppe Magnasco, dell'archidiocesi di Genova.
24 » » Monsig. Fortunato Giacomello, della diocesi di Padova.
» » » Monsig. Porfirio A. Ruiz, dell'archidiocesi di Angelopoli.
» » » Monsig. Giovanni Battista Gasparotto, della diocesi di Concordia.
28 » » Monsig. Eugenio Manzanedo, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Luigi Graziano, della diocesi di Cotrone.
» » » Monsig. Leepoldo Villanueva, dell'archidiocesi di Angelopoli.
» » » Monsig. Francesco Gillig, dell'archidiocesi di Olmütz.
» » » Monsig. Carlo Polzer, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Giuseppe Kubiček, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Giuseppe Schinzel, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Bonifazio Segetá, della medesima archidiocesi.
» » » Monsig. Giuseppe Zimmermann, della medesima archid.
30 » » Monsig. Mario Boninsegni, della diocesi di Borgo S. Sepolcro.
» » » Monsig. Nicola Camaiti, della medesima diocesi.
» » » Monsig. Pietro Andrucci, della medesima diocesi.
31 » » Monsig. Francesco Cominelli (Roma).
8 *aprile* » Monsig. Mariano Castel Moya, della diocesi di Teruel.
10 » » Monsig. Casimiro Nogueira Gonçalo, del patriarcato di Lisbona.

Camerieri d'onore di Spada e Cappa soprannumerari di S. S.:

11 *marzo* *1922.* Il sig. Giuseppe Casanova Dalfó, dell'archid. di Valenza.
16 » » Il sig. Alfonso M. Galea (Malta).
21 » » Il sig. comm. Giovanni M. Migone, dell'archid. di Genova.
» » » Il sig. conte Ernesto Lombardo, della medesima archidiocesi.
» » » Il sig. Lorenzo Dufour, della medesima archidiocesi.
» » » Il sig. Alix Julien, della diocesi di Montpellier.

27 *marzo* *1922.* Il sig. Roberto Grossi, della diocesi di Città della Pieve.
28 » » Il sig. avv. Antonio Ceribelli (Roma).
» » » Il sig. Giovanni Torre, dell'archidiocesi di Napoli.
» » » Il sig. Andrea Camera, dell'archidiocesi di Conza.
» » » Il nobile sig. cav. Raffaele Valensise, della diocesi di Mileto.
» » » Il sig. Federico Pustet, della diocesi di Ratisbona.
31 » » Il sig. Emmanuele Raventós y Noguer, della diocesi di Madrid-Alcalá.
» » » Il sig. Giuseppe Raventós y Noguer, della medesima diocesi.
5 *aprile* » Il sig. Maurizio de la Charie, della diocesi di Laval.
» » » Il sig. Enrico Haas Spithöver (Roma).

Cappellani Segreti d'onore di S. S.:

11 *marzo* *1922.* Monsig. Bartolomeo Clementini, del Patriarcato di Venezia.
28 » » Monsig. Raffaele Kozák, dell'archidiocesi di Olmütz.
30 » » Monsig. Celestino Becchetti, della diocesi di Nocera e Gualdo.
11 *aprile* » Monsig. Aristide Grossi, della diocesi di Vigevano.

Camerieri d'onore extra Urbem *di S. S.:*

16 *marzo* *1922.* Monsig. Emilio Vasari, dell'Abbazia *nullius* di S. Lucia del Mela.
28 » » Monsig. Luigi di Milia, dell'archidiocesi di Conza.
» » » Monsig. Giuseppe Bena, dell'archidiocesi di Olmütz.
» » » Monsig. Carlo Lysý, della medesima archidiocesi.
5 *aprile* » Monsig. Gioacchino Pereira Secco, della diocesi di Beja.
10 » » Monsig. Luigi Mulas, della diocesi di Ogliastra.

Cappellani d'onore extra Urbem *di S. S:*

31 *marzo* *1922.* Monsig. Ludovico Mondini, della diocesi di Piacenza.
» » » Monsig. Francesco Monti, dell'archidiocesi di Vercelli.
10 *aprile* » Monsig. Giuseppe Scarcella, dell'archidiocesi di Messina.

NECROLOGIO

4 *aprile* *1922.* Monsig. Michele De Iorio, Vescovo tit. di Dorileo.
11 » » Monsig. Giacomo Sereggi, Arcivescovo tit. di Cizico.